

II.

(Nezakonodavni akti)

UREDBE

UREDBA VIJEĆA (EU) 2022/2576

od 19. prosinca 2022.

o jačanju solidarnosti boljom koordinacijom kupnje plina, pouzdanim referentnim vrijednostima cijena i prekograničnim razmjenama plina

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 122. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

- (1) Ničim izazvan i neopravdan agresivni rat Ruske Federacije protiv Ukrajine i dosad nezabilježeno smanjenje opskrbe država članica prirodnim plinom iz Ruske Federacije ugrožavaju sigurnost opskrbe Unije i njezinih država članica. U isto vrijeme, Ruska Federacija služi se opskrbom plina kao oružjem i manipulira tržištem namjernim poremećajima u protoku plina, što je dovelo do naglog porasta cijena energije u Uniji i tako ne samo ugrozilo gospodarstvo Unije, nego i ozbiljno narušilo sigurnost opskrbe.
- (2) To stanje iziskuje snažan i koordiniran odgovor Unije kako bi zaštitila svoje građane i svoje gospodarstvo od prekomjernih i manipuliranih tržišnih cijena i osigurala prekogranični protok plina do svih potrošača kojima je potreban, među ostalim u situacijama nestašice plina. Za smanjenje ovisnosti o opskrbi prirodnim plinom iz Ruske Federacije i sniženje prekomjernih cijena ključna je bolja koordinacija kupnje plina od vanjskih dobavljača.
- (3) Člankom 122. stavkom 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) omogućuje se Vijeću da, na prijedlog Komisije i u duhu solidarnosti među državama članicama, odluči o mjerama primjerenima gospodarskim prilikama, osobito ako se pojave ozbiljne poteškoće u opskrbi određenim proizvodima, poglavito u području energetike. Visok rizik od potpunog zaustavljanja opskrbe ruskim plinom i ekstremno povećanje cijena energije koji ugrožavaju gospodarstvo Unije čine takve ozbiljne poteškoće.
- (4) Komisija je u svojoj Komunikaciji od 18. svibnja 2022. naslovljenoj „Plan REPowerEU” najavila da će u suradnji s državama članicama uspostaviti platformu EU-a za kupnju energije radi zajedničke kupnje plina, ukapljenog prirodnog plina (UPP) i vodika. Europsko Vijeće na sjednici održanoj 30. i 31. svibnja 2022. podržalo je tu najavu. U okviru plana REPowerEU Komisija je također predstavila strategiju EU-a za vanjsko djelovanje u području energetike, u kojoj se pojašnjava na koji način Unija podupire globalnu, čistu i pravednu energetska tranziciju radi osiguravanja održive, sigurne i cjenovno pristupačne energije, među ostalim diversifikacijom opskrbe Unije energijom, a posebno postizanjem dogovora o političkim obvezama s postojećim ili novim dobavljačima plina kako bi se povećale isporuke plina i na taj način zamijenile isporuke ruskog plina u Europu.

- (5) Platforma EU-a za kupnju energiju može imati ključnu ulogu u traženju uzajamno korisnih partnerstava kojima se povećava sigurnost opskrbe i koja dovode do smanjenja uvoznih cijena plina kupljenog od trećih zemalja, iskorištavajući pritom u cijelosti zajedničku snagu Unije. U tu je svrhu ključna bolja međunarodna suradnja s dobavljačima plina (i kroz plinovode i u obliku UPP-a) kao i s budućim dobavljačima zelenog vodika. Posebice, znatno snažnija koordinacija s državama članicama i među državama članicama u odnosima prema trećim zemljama u okviru platforme EU-a za kupnju energiju osigurala bi djelotvornije korištenje zajedničke snage Unije.
- (6) Budući da i dalje postoje ozbiljne poteškoće u osiguravanju sigurnosti opskrbe, zajednička kupnja trebala bi poduzećima u svim državama članicama pomoći osigurati ravnopravniji pristup novim ili dodatnim izvorima plina te bi trebala, u korist krajnjih potrošača, pomoći osigurati niže cijene od onih koje bi se inače primjenjivale na poduzeća koja plin kupuju pojedinačno preko pružatelja usluga.
- (7) Zajednička kupnja mogla bi dovesti do povoljnijeg tretmana opskrbe plinom iz obnovljivih izvora kao što su biometan i vodik – u mjeri u kojoj se mogu sigurno ubrizgavati u plinski sustav – te opskrbe plinom koji bi se inače ispustio ili spalio na baklji ili do potpore takvoj opskrbi plinom. Budući da ni u jednoj relevantnoj jurisdikciji ne postoje formalni pravni zahtjevi, poduzeća koja sklapaju ugovore na temelju ove Uredbe moći će se za mjerenje i provjeravanje emisija metana u cjelokupnom lancu opskrbe u Uniju te za izvješćivanje o njima koristiti verzijom 2.0 okvira za izvješćivanje UN-ova Partnerstva za kontrolu metana iz nafte i plina.
- (8) Novi mehanizam razvijen u okviru ove Uredbe trebao bi se sastojati od dvije etape. U prvoj etapi poduzeća za prirodni plin s poslovnim nastanom u Uniji ili poduzeća koja su potrošači plina s poslovnim nastanom u Uniji agregirala bi svoju potražnju za plinom preko pružatelja usluga s kojim je Komisija sklopila ugovor. To bi dobavljačima plina omogućilo da daju ponude na temelju velikih agregiranih količina umjesto da daju mnogobrojne manje ponude kupcima koji im pristupaju pojedinačno. U drugoj fazi poduzeća za prirodni plin s poslovnim nastanom u Uniji ili poduzeća koja su potrošači plina s poslovnim nastanom u Uniji mogu sklapati ugovore o kupnji plina, pojedinačno ili na koordiniran način zajedno s drugima, s dobavljačima ili proizvođačima prirodnog plina koji su odgovorili na agregiranu potražnju.
- (9) Budući da i dalje postoje ozbiljne poteškoće u osiguravanju sigurnosti opskrbe, agregiranje potražnje i zajednička kupnja trebali bi poduzećima u svim državama članicama pomoći osigurati ravnopravniji pristup novim ili dodatnim izvorima plina te bi trebali, u korist krajnjih potrošača, pomoći osigurati niže cijene od onih koje bi se inače primjenjivale na poduzeća koja plin kupuju preko pružatelja usluga. U Komisijinu Prijedlogu uredbe o unutarnjim tržištima plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika po prvi put se upućuje na mogućnost vrlo ograničenog oblika zajedničke kupnje plina u svrhu uravnoteženja. Međutim, taj prijedlog potječe iz vremena prije agresivnog rata Ruske Federacije protiv Ukrajine. Osim toga, taj prijedlog nije sadržavao detaljni koncept, nego se odnosio samo na vrlo specifične potrebe operatorâ transportnih sustava za uravnoteženje energije. Budući da je potrebno odmah primjenjivo i znatno sveobuhvatnije rješenje problema nepostojećih struktura za koordiniranu kupnju plina, primjereno je predložiti privremeno brzo rješenje.
- (10) Agregiranjem potražnje i zajedničkom kupnjom mogla bi se stoga ojačati solidarnost u Uniji u pogledu kupnje i distribucije plina. U duhu solidarnosti zajedničkom kupnjom poduprla bi se posebno ona poduzeća koja su plin prethodno isključivo ili uglavnom kupovala od ruskih dobavljača tako što im se pomogne da se, kao rezultat agregiranja potražnje i zajedničke kupnje, pod povoljnim uvjetima opskrbe kod alternativnih dobavljača prirodnog plina ili alternativnih opskrbljivača prirodnim plinom.
- (11) Agregiranje potražnje i zajednička kupnja trebali bi pomoći u popunjavanju sustavâ skladišta plina u postojećem izvanrednom stanju ako se većina europskih sustava skladišta plina iscrpi nakon predstojeće zime. Nadalje, te mjere trebale bi pomoći u kupnji plina na koordiniraniji način u duhu solidarnosti.
- (12) Stoga je potrebno hitno i na privremenoj osnovi uspostaviti agregiranu potražnju i zajedničku kupnju. Time bi se dopustilo brzo aktiviranje pružatelja usluga koje bi omogućilo agregiranje potražnje. Pružatelj usluga s kojim je Komisija sklopila ugovor imao bi samo neke osnovne funkcije, a proces koji on organizira imao bi obvezne elemente samo u pogledu sudjelovanja u agregiranju potražnje, ali zasad ne bi uključivao obveznu koordinaciju ugovornih uvjeta ni obvezu da se preko tog pružatelja usluga podnose obvezujuće ponude za kupnju plina.

- (13) Ne bi trebalo uvesti obvezu poduzećima za prirodni plin ili poduzećima koja su potrošači plina da kupuju plin preko pružatelja usluge sklapanjem ugovora o opskrbi plinom ili memorandumâ o razumijevanju s dobavljačima ili proizvođačima plina koji su odgovorili na agregiranu potražnju. Međutim, poduzeća za prirodni plin ili poduzeća koja su potrošači plina snažno se potiče da istraže oblike suradnje koji su u skladu s pravom tržišnog natjecanja i da iskoriste pružatelja usluga kako bi u cijelosti ostvarila koristi zajedničke kupnje. Između pružatelja usluga i poduzeća koja sudjeluju mogao bi se stoga razviti mehanizam u kojem se utvrđuju glavni uvjeti pod kojima bi se ta poduzeća obvezala na kupnju plina koji odgovara agregiranoj potražnji.
- (14) Važno je da Komisija i države članice imaju jasan pregled planiranih i sklopljenih ugovora o opskrbi plinom u cijeloj Uniji kako bi se procijenilo jesu li ispunjeni ciljevi sigurnosti opskrbe i energetske solidarnosti. Stoga bi poduzeća ili tijela država članica trebala obavijestiti Komisiju i države članice u kojima ta poduzeća imaju poslovni nastan o planiranim velikim kupnjama plina koje premašuju 5 TWh godišnje. To bi se posebno trebalo primjenjivati na osnovne informacije o novim ili obnovljenim ugovorima. Komisiji bi trebalo omogućiti izdavanje preporuka poduzećima za prirodni plin ili tijelima relevantnih država članica, osobito ako bi se snažnijom koordinacijom moglo poboljšati funkcioniranje zajedničke kupnje ili ako bi pokretanje nadmetanja za kupnju plina ili planiranu kupnju plina moglo negativno utjecati na sigurnost opskrbe, unutarnje tržište ili energetske solidarnost. Izdavanje preporuke ne bi trebalo spriječiti poduzeća za prirodni plin ili tijela relevantnih država članica da u međuvremenu nastave s pregovorima.
- (15) Države članice trebale bi pomagati Komisiji prilikom procjene povećavaju li dotične kupnje plina sigurnost opskrbe u Uniji i jesu li u skladu s načelom energetske solidarnosti. Stoga bi trebalo uspostaviti *ad hoc* upravljački odbor, koji se sastoji od predstavnika država članica i Komisije, kako bi pružio pomoć u koordinaciji te procjene.
- (16) Prikladni pružatelj usluga trebao bi provesti proces agregiranja potražnje u svrhu zajedničke kupnje. Komisija bi stoga u okviru postupka nabave u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ trebala sklopiti ugovor s pružateljem usluga koji može razviti odgovarajući informatički alat i organizirati proces agregiranja potražnje. Sudionicima u zajedničkoj kupnji mogle bi se naplaćivati pristojbe za pokrivanje operativnih troškova.
- (17) Pri dodjeli prava pristupa opskrbi poduzećima koja sudjeluju u agregiranju potražnje pružatelj usluga trebao bi primjenjivati metode kojima se ne diskriminira između manjih i većih sudionika u agregiranju potražnje i koje bi trebale biti pravedne neovisno o količini plina koju su zatražile pojedinačna poduzeća. Na primjer, pružatelj usluga trebao bi dodijeliti prava pristupa koja su razmjerna količinama plina za koje su pojedinačna poduzeća navela da će ih kupiti za određeno vrijeme isporuke i mjesto isporuke. To bi moglo biti relevantno u slučajevima kad na tržištu Unije potražnja nije dovoljno pokrivena ponudom.
- (18) Agregiranje potražnje i kupnja prirodnog plina složeni su procesi u kojima se moraju uzeti u obzir različiti elementi koji nisu ograničeni na cijene, već uključuju i količine, točke isporuke i druge parametre. Odabrani pružatelj usluga trebao bi stoga imati potrebno iskustvo u upravljanju kupnjom prirodnog plina, agregiranju kupnje prirodnog plina ili povezanim uslugama na razini Unije. Osim toga, agregiranje potražnje i kupnja prirodnog plina ključan su element za osiguravanje sigurnosti opskrbe plinom i očuvanje načela energetske solidarnosti u Uniji.
- (19) Zaštita poslovno osjetljivih informacija iznimno je važna kad se informacije stavljaju na raspolaganje Komisiji, članovima *ad hoc* upravljačkog odbora ili pružatelju usluga koji uspostavlja informatički alat za agregiranje potražnje ili upravlja tim informatičkim alatom. Komisija bi stoga trebala primijeniti djelotvorne instrumente za

⁽¹⁾ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1.).

zaštitu tih informacija od svih rizika u pogledu neovlaštenog pristupa i svih rizika u pogledu kibersigurnosti. Svi osobni podaci koji bi se mogli obrađivati u okviru agregiranja potražnje i zajedničke kupnje trebali bi se obrađivati u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća ^(²) i Uredbom (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća ^(³).

- (20) Zajednička kupnja mogla bi imati različite oblike. Mogla bi se provoditi putem nadmetanja ili aukcija koje organizira pružatelj usluga koji agregira potražnju poduzeća za prirodni plin i poduzeća koja su potrošači plina kako bi je potencijalno uskladio s ponudama dobavljača ili proizvođača prirodnog plina služeći se pritom informatičkim alatom.
- (21) Jedan je od ciljeva agregiranja potražnje i zajedničke kupnje smanjiti rizik od nepotrebnih povećanja cijena do kojih dolazi kad se poduzeća nadmeću za istu tranšu plina. Osiguravanje da se sve koristi od zajedničke kupnje prenesu na krajnje potrošače ovisi u konačnici o odlukama samih poduzeća. Trebalo bi uvesti ograničenja za velika poduzeća čak i ako mogu plin dalje prodavati po višim cijenama. Poduzeća koja imaju koristi od nižih kupovnih cijena plina u okviru zajedničke kupnje trebala bi te koristi prenijeti na potrošače. Mjera u kojoj se niže cijene prenose dalje bila bi važan pokazatelj uspjeha zajedničke kupnje jer je to ključno za potrošače.
- (22) Agregiranje potražnje i zajednička kupnja trebali bi biti otvoreni za poduzeća za prirodni plin s poslovnim nastanom u Uniji i za poduzeća koja su potrošači plina s poslovnim nastanom u Uniji. Posebice, industrijski potrošači koji intenzivno koriste plin u svojim proizvodnim procesima, kao što su proizvođači gnojiva, čelika, keramike i stakla, također mogu imati koristi od zajedničke kupnje tako što im ona omogućuje da udruže svoju potražnju, ugovaraju pošiljke plina i UPP-a te strukturiraju opskrbu u skladu sa svojim specifičnim potrebama. Proces organiziranja zajedničke kupnje trebao bi uključivati transparentna pravila o načinu sudjelovanja u zajedničkoj kupnji te bi njime trebalo osigurati otvorenost zajedničke kupnje.
- (23) Jedan od deklariranih političkih ciljeva Unije jest otvaranje agregiranja potražnje i zajedničke kupnje i za zapadni Balkan i tri pridružene zemlje Istočnog partnerstva. Stoga bi poduzećima s poslovnim nastanom u ugovornim strankama Energetske zajednice trebalo omogućiti sudjelovanje u agregiranju potražnje i zajedničkoj kupnji koji se uspostavljaju ovom Uredbom pod uvjetom da su uspostavljeni potrebni aranžmani.
- (24) Potrebno je smanjiti ovisnost Unije o opskrbi plinom iz Ruske Federacije. Poduzeća koja su pod kontrolom Ruske Federacije ili bilo koje ruske fizičke ili pravne osobe ili poduzeća koja su cilj mjera ograničavanja Unije donesenih na temelju članka 215. UFEU-a ili koja su u vlasništvu ili pod kontrolom bilo koje druge fizičke ili pravne osobe koja podliježe takvim mjerama ograničavanja trebalo bi stoga isključiti iz sudjelovanja u zajedničkoj kupnji kao i iz organiziranja procesa zajedničke kupnje.
- (25) Kako sudjelovanje poduzeća ili drugih tijela pod kontrolom ruskih fizičkih ili pravnih osoba ili poduzeća s poslovnim nastanom u Ruskoj Federaciji u agregiranju potražnje i zajedničkoj kupnji ne bi ugrozilo cilj diversifikacije u odnosu na opskrbu plinom iz Ruske Federacije, navedene subjekte trebalo bi također isključiti iz sudjelovanja.
- (26) Povrh toga, prirodni plin koji potječe iz Ruske Federacije ne bi trebao biti predmet zajedničke kupnje. U tu svrhu prirodni plin koji ulazi u države članice ili ugovorne stranke Energetske zajednice preko utvrđenih ulaznih točaka ne bi trebao biti predmet zajedničke kupnje jer preko tih ulaznih točaka u države članice ili ugovorne stranke Energetske zajednice vjerojatno ulazi prirodni plin podrijetlom iz Ruske Federacije.

⁽²⁾ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

⁽³⁾ Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ (SL L 295, 21.11.2018., str. 39.).

- (27) Sudionici zajedničke kupnje plina možda će trebati financijska jamstva ako neko od poduzeća ne bi moglo platiti konačni ugovoreni iznos. Države članice ili drugi dionici mogli bi sudionicima u zajedničkoj kupnji pružiti financijsku potporu, uključujući jamstva. Pružanje financijske potpore trebalo bi se odvijati u skladu s pravilima Unije o državnim potporama, uključujući, ako je to primjenjivo, privremeni okvir u kriznim situacijama koji je Komisija donijela 23. ožujka 2022., kako je izmijenjen 28. listopada 2022.
- (28) Popunjavanje sustava skladišta plina ključno je za osiguravanje sigurnosti opskrbe u Uniji. Zbog smanjenja opskrbe prirodnim plinom iz Ruske Federacije države članice mogle bi se suočiti s izazovima u popunjavanju sustava skladišta plina radi osiguravanja sigurnosti opskrbe plinom za zimu 2023./2024. kako je propisano Uredbom (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća (*). Korištenje mogućnosti agregiranja potražnje, koju ima pružatelj usluga, moglo bi pomoći državama članicama da ublaže te izazove. Time bi se, u okviru granica određenih pravom tržišnog natjecanja, osobito moglo poduprijeti koordinirano upravljanje punjenjem i skladištenjem za sljedeću sezonu punjenja, čime bi se izbjegle prekomjerne vršne cijene uzrokovane, među ostalim, nekoordiniranim punjenjem skladišta.
- (29) Kako bi osigurale da zajednička kupnja doprinosi punjenju sustava skladišta plina u skladu s prijelaznim ciljevima utvrđenima u Uredbi (EU) 2022/1032, države članice trebale bi poduzeti odgovarajuće mjere kako bi osigurale da poduzeća za prirodni plin pod njihovom jurisdikcijom i poduzeća koja su potrošači plina pod njihovom jurisdikcijom upotrebljavaju proces koji organizira pružatelj usluga kao moguće sredstvo za postizanje ciljeva punjenja.
- (30) Uredbom (EU) 2022/1032 zahtijeva se od država članica da do 1. studenoga 2023. napune svoje sustave skladišta plina do 90 % kapaciteta. Taj je cilj viši od cilja za 1. studenoga 2022. (80 %). Zajednička kupnja mogla bi pomoći državama članicama da postignu taj novi cilj. Pritom bi države članice od domaćih poduzeća trebale zahtijevati da preko pružatelja usluga agregiraju potražnju s dovoljno velikim količinama plina kako bi se smanjio rizik da se njihovi sustavi skladišta plina ne mogu napuniti. Države članice trebale bi zahtijevati da njihova poduzeća u proces agregiranja potražnje uključe količine koje odgovaraju količini od najmanje 15 % njihova cilja punjenja skladišta za sljedeću godinu, što odgovara količini od oko 13,5 milijardi kubičnih metara za cijelu Uniju. Države članice koje nemaju podzemne sustave skladišta plina na svojem državnom području trebale bi sudjelovati u procesu agregiranja potražnje s količinama koje odgovaraju 15 % njihove obveze raspodjele opterećenja na temelju članka 6.c Uredbe (EU) 2017/1938 Europskog parlamenta i Vijeća (*)¹.
- (31) Agregiranjem potražnje i zajedničkom kupnjom ne propisuje se upravljanje sustavima skladišta plina, među ostalim ni strateškim sustavima skladišta plina, te se njima ne dovode u pitanje uredbe (EU) 2017/1938 i (EU) 2022/1032.
- (32) Kako bi djelotvorno iskoristila zajedničku kupnju i sklopila ugovore o plinu s dobavljačima koji pružatelju usluga nude plin, poduzeća bi trebala moći koordinirati, u okviru granica određenih pravom Unije, uvjete kupnje kao što su količine, cijena plina, točke isporuke i vrijeme isporuke. Poduzeća koja sudjeluju u konzorciju za kupnju plina trebala bi ipak osigurati da se u skladu s člankom 101. UFEU-a informacije koje se izravno ili neizravno razmjenjuju ograničene na ono što je nužno za postizanje cilja. Osim toga, odredbama o transparentnosti i upravljanju iz ove Uredbe trebalo bi osigurati da se ugovorima konzorcija za kupnju plina ne ugrožava sigurnost opskrbe ili energetska solidarnost, posebno ako su države članice izravno ili neizravno uključene u proces kupnje.
- (33) Iako se može osnovati više konzorcija za kupnju plina, najdjelotvornija opcija bila bi uspostava jedinstvenog konzorcija za kupnju plina koji obuhvaća što više poduzeća kako bi se preko pružatelja usluga agregirala potražnja i kako bi se koncipirala na način koji je u skladu s Unijinim pravom tržišnog natjecanja. Uz to, udruživanje snaga u jedinstveni konzorcij za kupnju plina trebalo bi povećati pregovaračku moć Unije na tržištu i omogućiti povoljne uvjete koji bi bili teško dostižni za mala poduzeća ili u slučaju fragmentiranog djelovanja.

(*) Uredba (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2022. o izmjeni uredbi (EU) 2017/1938 i (EZ) br. 715/2009 u pogledu skladištenja plina (SL L 173, 30.6.2022., str. 17.).

(¹) Uredba (EU) 2017/1938 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2017. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe plinom i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 994/2010 (SL L 280, 28.10.2017., str. 1.).

- (34) Osnivanje i provedba konzorcija za kupnju plina u okviru ove Uredbe trebali bi se ostvarivati u skladu s pravilima Unije o tržišnom natjecanju, kako su primjenjiva s obzirom na postojeće iznimne okolnosti na tržištu. Komisija je navela da je spremna pružiti potporu poduzećima u koncipiranju takvog konzorcija za kupnju plina te na temelju članka 10. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003 ⁽⁶⁾ donijeti odluku o neprimjenjivosti članaka 101. i 102. UFEU-a ako se uvedu i poštuju relevantne zaštitne mjere. Komisija je također izrazila spremnost pružiti neformalne smjernice u mjeri u kojoj se poduzeća koja sudjeluju u drugim konzorcijima suočavaju s nesigurnošću u pogledu ocjenjivanja jednog ili više elemenata njihova dogovora o zajedničkoj kupnji u okviru pravila Unije o tržišnom natjecanju.
- (35) U skladu s načelom proporcionalnosti, mjere koje se odnose na agregiranje potražnje i zajedničku kupnju ne prelaze ono što je potrebno za ostvarivanje njihova cilja jer će se te mjere provoditi na dobrovoljnoj osnovi, uz samo ograničenu iznimku u pogledu obveznog sudjelovanja u agregiranju potražnje u svrhu popunjavanja sustavâ skladišta plina, a privatna poduzeća i dalje će biti strane ugovora o opskrbi plinom sklopljenih u okviru zajedničke kupnje.
- (36) Kako bi se optimizirao apsorpcijski kapacitet Unijinih terminala za UPP i korištenje sustavâ skladišta plina, potrebni su poboljšani mehanizmi za transparentnost i organizirano tržište koje olakšava sekundarnu trgovinu skladišnim kapacitetima za plin i kapacitetima terminalâ za UPP, slični onima kakvi već postoje za transport plina plinovodima. To je posebno važno u kontekstu izvanrednog stanja i prijelaza s protoka plina iz plinovoda iz Ruske Federacije na UPP. Odredbe u tu svrhu već postoje u Prijedlogu Komisije o direktivi o zajedničkim pravilima za unutarnja tržišta plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika i u Prijedlogu Komisije o uredbi o unutarnjim tržištima plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika. Ubrzana primjena tih odredbi kao dio odgovora na krizu ključna je za korištenje terminalâ za UPP i sustavâ skladišta plina na učinkovitiji način i uz potrebnu transparentnost. Kad je riječ o platformama za transparentnost na europskoj razini, države članice trebale bi moći koristiti se postojećim platformama Unije za transparentnost za terminale za UPP i sustave skladišta plina kako bi se osigurala brza provedba ove Uredbe. Kad je riječ o platformi za rezerviranje sekundarnih kapaciteta, operatori terminalâ za UPP i operatori sustavâ skladišta plina trebali bi se moći koristiti svojim postojećim platformama opremajući ih potrebnim značajkama.
- (37) Kad je riječ o dugoročnom rezerviranju kapaciteta za transport plina, postojećim pravilima za upravljanje zagušenjem utvrđeni su postupci u skladu s načelom „koristi ili izgubi”. Ti su postupci, međutim, spori jer je njihov učinak vidljiv tek nakon najmanje šest mjeseci i zahtijevaju složene administrativne postupke nacionalnih regulatornih tijela. Ta bi pravila stoga trebalo ojačati i pojednostavniti kako bi se operatorima plinskih sustava pružili alati za brzu reakciju na promjene u protoku plina i rješavanje mogućih zagušenja. Novim bi se pravilima posebice moglo ubrzati stavljanje na tržište neiskorištenih dugoročnih kapaciteta koji bi inače ostali neiskorišteni i tako povećati učinkovitost plinovoda.
- (38) Operatori transportnih sustava trebali bi analizirati dostupne informacije o tome kako korisnici mreže koriste transportnu mrežu i utvrditi postoji li nedovoljna iskorištenost ugovorenog stalnog kapaciteta. Takva nedovoljna iskorištenost trebala bi se definirati kao situacija u kojoj je korisnik mreže iskoristio ili na tržištu nudio u prosjeku manje od 80 % rezerviranog stalnog kapaciteta u prethodnih 30 dana. U slučaju nedovoljne iskorištenosti, operator transportnog sustava trebao bi objaviti raspoloživi kapacitet za sljedeću mjesečnu aukciju i potom ga ponuditi na prodaju na aukciji. Alternativno bi nacionalna regulatorna tijela trebala imati mogućnost odlučiti se za primjenu mehanizma „koristi ili izgubi” za stalni kapacitet za dan unaprijed. U potonjem slučaju taj bi se mehanizam trebao primjenjivati na sve točke međusobnog povezivanja, bez obzira na to jesu li zagušene ili ne.
- (39) Poduzeća koja kupuju plin ili nude isporuku plina na unaprijed utvrđena odredišta u okviru zajedničke kupnje trebala bi osigurati kapacitete za transport od točaka isporuke plina do odredišta plina. Primjenjuju se važeća pravila unutarnjeg tržišta, uključujući kodekse plinske mreže, kako bi se pomoglo u osiguravanju kapaciteta za transport. Nacionalna regulatorna tijela, operatori transportnih sustava, operatori terminalâ za UPP i operatori

⁽⁶⁾ Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. Ugovora o EZ-u (SL L 1, 4.1.2003., str. 1.).

sustavâ skladišta plina te platforme za rezerviranje trebali bi istražiti mogućnosti kako poboljšati upotrebu infrastrukture na cjenovno pristupačan način istraživanjem mogućnosti za razvoj novih proizvoda u području transportnih kapaciteta koji povezuju točke međusobnog povezivanja unutar EU-a, terminale za UPP i sustave skladišta plina uz poštovanje primjenjivih pravila unutarnjeg tržišta, osobito Uredbe Komisije (EU) 2017/459 ⁽⁷⁾.

- (40) Iako izvanredne krizne okolnosti dovode do promjena u obrascima protoka u europskim plinskim mrežama, što rezultira iznimno visokim naknadama za zagušenje na određenim točkama međusobnog povezivanja u Uniji, određene fleksibilnosti mogle bi se pronaći u dijalogu s relevantnim regulatornim tijelima pogođenih država članica na temelju postojećih pravila, ako je to primjereno uz posredovanje Komisije.
- (41) Invazija Ruske Federacije na Ukrajinu dovela je do velikih nesigurnosti i poremećaja na europskim tržištima prirodnog plina. Posljedično, nesigurnost na tim tržištima tijekom proteklih se mjeseci odražava na ponudu, a ta nesigurnost preokrenula je tržišna očekivanja koja su iz nje proizašla u iznimno visoke i volatilne cijene prirodnog plina. To je pak povećalo pritisak na sudionike na tržištu i ugrozilo neometano funkcioniranje energetske tržišta Unije.
- (42) Direktivom 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁸⁾ utvrđena su pravila kojima se osigurava pravilno funkcioniranje mjesta trgovanja na kojima se trguje i energetskim robnim izvedenicama. U toj direktivi utvrđeno je da države članice zahtijevaju da su na uređenom tržištu uspostavljeni mehanizmi kojima se jamči pravedno i uredno funkcioniranje financijskih tržišta. Međutim, takvi mehanizmi nisu namijenjeni ograničavanju unutardnevnog kretanja cijena i nisu uspjeli spriječiti slučajeve iznimne volatilnosti uočene na tržištima izvedenica plina i električne energije.
- (43) S obzirom na poteškoće s kojima se suočavaju sudionici na tržištu na mjestima trgovanja na kojima se trguje energetskim robnim izvedenicama i hitnu potrebu da se osigura da tržišta energetske izvedenice i dalje ispunjavaju svoju ulogu u ograničavanju rizika za realno gospodarstvo, primjereno je od mjesta trgovanja na kojima se trguje energetskim robnim izvedenicama zahtijevati da uspostave privremene mehanizme za upravljanje unutardnevnim volatilnosti kako bi se učinkovitije spriječilo prekomjerno kretanje cijena. Kako bi se osiguralo da se takvi mehanizmi primjenjuju na najrelevantnije ugovore, oni bi se trebali primjenjivati na energetske izvedenice čije dospijeće ne premašuje 12 mjeseci.
- (44) Mjesta trgovanja koja nude energetske robne izvedenice često dopuštaju sudjelovanje raznih energetskih poduzeća iz svih država članica. Takva energetska poduzeća u velikoj se mjeri oslanjaju na izvedenice kojima se trguje na takvim mjestima trgovanja kako bi osigurala ključnu opskrbu plinom i električnom energijom u cijeloj Uniji. Prekomjerno kretanje cijena na mjestima trgovanja na kojima se trguje energetskim robnim izvedenicama stoga utječe na funkcioniranje energetskih poduzeća u cijeloj Uniji te u konačnici negativno utječe i na krajnje potrošače. Stoga bi u duhu solidarnosti među državama članicama trebalo koordinirati provedbu i primjenu mehanizama za upravljanje unutardnevnim volatilnosti kako bi se osiguralo da operatori ključni za sigurnost opskrbe energijom u svim državama članicama imaju koristi od zaštitnih mjera protiv velikih kretanja cijena koja imaju nepovoljan učinak na nastavljanje njihova poslovanja te imaju nepovoljan učinak i na krajnje potrošače.
- (45) Mehanizmi za upravljanje unutardnevnim volatilnosti trebali bi spriječiti prekomjerna kretanja cijena unutar jednog dana trgovanja. Ti mehanizmi trebali bi se temeljiti na tržišnoj cijeni promatranoj u redovitim intervalima. S obzirom na veliku raznolikost instrumenata na tržištima energetske izvedenice i posebnosti mjesta trgovanja povezanih s takvim instrumentima, mehanizmi za upravljanje unutardnevnim volatilnosti trebali bi biti prilagođeni posebnostima tih instrumenata i tržišta. Stoga da bi granične vrijednosti cijena trebala određivati mjesta trgovanja, uzimajući u obzir posebnosti svake relevantne energetske robne izvedenice, profil likvidnosti tržišta za takvu izvedenicu i njezin profil volatilnosti.

⁽⁷⁾ Uredba Komisije (EU) 2017/459 od 16. ožujka 2017. o uspostavljanju mrežnih pravila za mehanizme raspodjele kapaciteta u transportnim sustavima za plin i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 984/2013 (SL L 72, 17.3.2017., str. 1.).

⁽⁸⁾ Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (SL L 173, 12.6.2014., str. 349.).

- (46) Pri određivanju početne cijene za potrebe utvrđivanja prve referentne cijene u danu trgovanja mjesto trgovanja trebalo bi se osloniti na metodologiju koju uobičajeno primjenjuje za određivanje cijene po kojoj se određenom energetsom robnom izvedenicom prvi put trguje na početku dana trgovanja. Pri određivanju početne cijene nakon svakog prekida trgovanja do kojeg bi moglo doći tijekom dana trgovanja mjesto trgovanja trebalo bi primijeniti metodologiju koju smatra najprikladnijom za osiguravanje nastavka urednog trgovanja.
- (47) Mjesta trgovanja trebala bi moći provoditi mehanizam za upravljanje unutar dnevnom volatilnosti tako da ga integriraju u svoje postojeće sustave za prekid trgovanja koji su već uspostavljeni u skladu s Direktivom 2014/65/EU ili kao dodatni mehanizam.
- (48) Kako bi mjesta trgovanja osigurala transparentnost u funkcioniranju mehanizma za upravljanje unutar dnevnom volatilnosti koji provode, ona bi trebala bez odgode objaviti opis njegovih općih značajki svaki put kad provedu izmjenu. Međutim, kako bi se zaštitilo pošteno i uredno trgovanje, mjesta trgovanja ne bi trebala biti obvezna objaviti sve tehničke parametre mehanizma koji su uspostavila.
- (49) Ako informacije koje je prikupila Europska agencija za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) o provedbi mehanizma za upravljanje volatilnosti od strane mjesta trgovanja na kojima se trguje energetskim robnim izvedenicama u Uniji pokazuju da je potrebna dosljednija provedba mehanizma kako bi se osiguralo učinkovitije upravljanje prekomjernom volatilnosti cijena u cijeloj Uniji, Komisija bi trebala moći odrediti jedinstvene uvjete za provedbu mehanizma za upravljanje unutar dnevnom volatilnosti, kao što je učestalost obnavljanja graničnih vrijednosti cijena, ili mjere koje se moraju poduzeti ako se u okviru trgovanja prekorače te granične vrijednosti cijena. Komisija bi trebala moći uzeti u obzir posebnosti svake energetske robne izvedenice, profil likvidnosti tržišta za takvu izvedenicu i njezin profil volatilnosti.
- (50) Kako bi mjesta trgovanja imala dovoljno vremena za solidnu provedbu mehanizma za upravljanje unutar dnevnom volatilnosti utvrđenog u ovoj Uredbi, mjestima trgovanja trebalo bi dati vremena do 31. siječnja 2023. za uspostavu tog mehanizma. Kako bi se osiguralo da mjesta trgovanja mogu brzo odgovoriti na prekomjerna kretanja cijena čak i prije uspostave tog mehanizma, trebala bi imati preliminarni mehanizam kojim se u velikoj mjeri može postići isti cilj kao i mehanizmom za upravljanje unutar dnevnom volatilnosti.
- (51) Obveze i ograničenja koji se mjestima trgovanja i trgovcima nameću mehanizmom za upravljanje unutar dnevnom volatilnosti ne prelaze ono što je potrebno kako bi se energetskim poduzećima omogućilo da nastave sudjelovati na tržištima plina i tržištima električne energije i zadovolje svoje potrebe za zaštitom od rizika, čime se doprinosi sigurnosti opskrbe krajnjih potrošača energijom.
- (52) Kako bi se osigurala učinkovita primjena mehanizama za upravljanje unutar dnevnom volatilnosti, nadležna tijela trebala bi nadzirati njihovu provedbu od strane mjesta trgovanja i redovito izvješćivati ESMA-u o takvoj provedbi. Kako bi se osigurala dosljedna provedba mehanizama za upravljanje unutar dnevnom volatilnosti, nadležna tijela trebala bi također osigurati da su razlike u provedbi tih mehanizama od strane mjesta trgovanja primjereno obrazložene.
- (53) Kako bi se uklonile moguće razlike u primjeni mehanizama za upravljanje unutar dnevnom volatilnosti među državama članicama i na temelju izvješća koja podnose nadležna tijela, ESMA bi trebala koordinirati djelovanje nadležnih tijela država članica i dokumentirati sva uočena odstupanja u načinu na koji mjesta trgovanja provode mehanizme za upravljanje unutar dnevnom volatilnosti u različitim jurisdikcijama u Uniji.

- (54) S obzirom na dosad nezabilježeno smanjenje opskrbe prirodnim plinom iz Ruske Federacije i stalni rizik od daljnjih iznenadnih poremećaja u opskrbi, Unija je suočena s hitnom potrebom za diversifikacijom svoje opskrbe plinom. Međutim, tržište UPP-a za Europu i dalje je u razvoju te je teško procijeniti točnost cijena koje na njemu prevladavaju. Kako bi se dobila točna, objektivna i pouzdana procjena cijene za isporuke UPP-a u Uniju, Agencija Europske unije za suradnju energetske regulatora (ACER) osnovana Uredbom (EU) 2019/942 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁹⁾ trebala bi prikupljati sve podatke o tržištu UPP-a koji su potrebni za utvrđivanje dnevne procjene cijene UPP-a.
- (55) Procjena cijene trebala bi se temeljiti na svim transakcijama koje se odnose na isporuke UPP-a u Uniju. ACER bi trebalo ovlastiti za prikupljanje tih podataka o tržištu od svih sudionika aktivnih u isporukama UPP-a u Uniju. Svi takvi sudionici trebali bi biti obvezni izvijestiti ACER o svim svojim podacima o tržištu UPP-a što je u tehničkom smislu moguće bliže stvarnom vremenu nakon zaključenja transakcije ili nakon objave ponude za kupnju ili prodaju radi sklapanja transakcije. ACER-ova procjena cijene trebala bi obuhvaćati najpotpuniji skup podataka, uključujući transakcijske cijene i, od 31. ožujka 2023., ponude za kupnju i prodaju za isporuke UPP-a u Uniju. Svakodnevnom objavom te objektivne procjene cijene i raspona (eng. *spread*) utvrđenog u usporedbi s drugim referentnim cijenama na tržištu u obliku referentne vrijednosti za UPP stvara se mogućnost da je sudionici na tržištu dobrovoljno prihvate kao referentnu cijenu u svojim ugovorima i transakcijama. Nakon što se uspostave, procjena cijene UPP-a i referentna vrijednost za UPP mogle bi postati referentnom stopom za ugovore o izvedenicama koji se upotrebljavaju za zaštitu cijene UPP-a ili razlike u cijeni između cijene UPP-a i drugih cijena plina. S obzirom na hitnu potrebu uvođenja procjene cijene UPP-a, prva objava te procjene trebala bi uslijediti najkasnije 13. siječnja 2023.
- (56) Postojeće ovlasti dodijeljene ACER-u Uredbom (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁰⁾ i Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 1348/2014 ⁽¹¹⁾ (zajedno „REMIT“) nisu dovoljne za stvaranje potpunog i sveobuhvatnog skupa podataka o svim isporukama UPP-a u Uniju. Međutim, takav sveobuhvatan i potpun skup podataka za dnevnu procjenu cijene potreban je kako bi Unija, u duhu solidarnosti, upravljala svojim politikama nabave za međunarodni uvoz UPP-a, posebno tijekom krizne situacije koja je u tijeku. Relevantni podaci i relevantne informacije o ugovorima o UPP-u također su potrebni za osiguravanje praćenja kretanja cijena, provođenje kontrole kvalitete podataka i za osiguravanje kvalitete. Taj *ad hoc* instrument trebao bi ACER-u omogućiti prikupljanje svih podataka o tržištu koji su potrebni za uspostavu sveobuhvatne i reprezentativne procjene cijene isporuka UPP-a u Uniju.
- (57) Iako bi utvrđivanje dnevne procjene cijene UPP-a i referentne vrijednosti za UPP-a na trajnoj osnovi trebalo u kasnijoj fazi uključiti u sveobuhvatniju reviziju REMIT-a, krizna situacija koja je u tijeku već sad iziskuje hitne mjere kako bi se suočili s aktualnim ozbiljnim poteškoćama u opskrbi i s točnim određivanjem cijena isporuka UPP-a u Uniju na privremenoj osnovi dok ne bude bilo moguće donijeti takvu reviziju REMIT-a u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom.
- (58) Kako bi se odmah povećala transparentnost cijena i sigurnost planiranja na uvoznom tržištu UPP-a, trebalo bi utvrditi da bi relevantni skup podataka trebao sadržavati kako informacije o cijenama i količinama dovršenih transakcija UPP-a, cijenama i količinama ponuda za kupnju i prodaju koje se odnose na isporuke UPP-a u Uniju tako i formulu za određivanje cijene u dugoročnom ugovoru ako je to relevantno.
- (59) Kao sudionike na tržištu UPP-a koji podliježu obvezi izvješćivanja trebalo bi definirati sve sudionike uključene u kupnju ili prodaju pošiljki UPP-a namijenjenih za isporuku u Uniju. Ti sudionici na tržištu UPP-a trebali bi podliježati obvezama i zabranama koje se primjenjuju na sudionike na tržištu u skladu s REMIT-om.

⁽⁹⁾ Uredba (EU) 2019/942 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (SL L 158, 14.6.2019., str. 22.).

⁽¹⁰⁾ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (SL L 326, 8.12.2011., str. 1.).

⁽¹¹⁾ Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1348/2014 od 17. prosinca 2014. o izvješćivanju o podacima i provedbi članka 8. stavaka 2. i 6. Uredbe (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (SL L 363, 18.12.2014., str. 121.).

- (60) ACER bi u suradnji s Komisijom trebao imati širok mandat za utvrđivanje kvalitete i sadržaja podataka o tržištu koje prikuplja kako bi utvrdio dnevnu procjenu cijene za isporuke UPP-a u Uniju. ACER bi trebao imati i široku diskrecijsku ovlast pri odabiru svojeg preferiranog protokola za prijenos. Kako bi se postigla najveća moguća kvaliteta podataka o tržištu o kojima se mora izvješćivati, ACER bi trebalo ovlastiti za određivanje svih parametara podataka o tržištu o kojima bi ga trebalo izvijestiti. Takvi parametri trebali bi uključivati, među ostalim, referentne jedinice u kojima se dostavljaju podaci o cijenama, referentne jedinice u kojima se dostavljaju podaci o količinama, terminske rokove dospijeca transakcije i podatke o ponudi za kupnju i prodaju prije transakcije, kao i protokole za prijenos koji se mora upotrebljavati za slanje potrebnih podataka ACER-u.
- (61) ACER bi također trebao utvrditi metodologiju koju primjenjuje za pružanje dnevne procjene cijene UPP-a i referentne vrijednosti za UPP, kao i postupak za redovito preispitivanje te metodologije.
- (62) Procjena cijene objavljena u skladu s ovom Uredbom trebala bi državama članicama i drugim sudionicima na tržištu omogućiti veću transparentnost u pogledu prevladavajuće cijene uvoza UPP-a u Europu. S druge strane, veća transparentnost u pogledu cijena trebala bi omogućiti državama članicama i privatnim subjektima sa sjedištem u Uniji da postupaju na informiraniji i usklađeniji način kad kupuju UPP na globalnim tržištima, a posebno kad koriste pružatelja usluga. Snažnija koordinacija pri kupnji UPP-a trebala bi omogućiti državama članicama da spriječe međusobno nadmetanje višim ponudama ili nudenje cijena koje nisu u skladu s prevladavajućom tržišnom cijenom. Stoga su procjene cijene i rasponi referentnih vrijednosti objavljeni u skladu s ovom Uredbom ključni za postizanje veće solidarnosti među državama članicama u nabavi zaliha UPP-a čija je ponuda ograničena.
- (63) Obveza tržišnih operatera da ACER-u pružaju informacije o transakcijama UPP-a potrebna je i razmjerna kako bi se ostvario cilj da se ACER-u omogući da utvrdi referentnu vrijednost za UPP, posebno s obzirom na to da je usklađena s postojećim obvezama tržišnih operatera u skladu s REMIT-om i da će ACER čuvati povjerljivost osjetljivih poslovnih informacija.
- (64) Uz sustav za prekid trgovanja i referentnu vrijednost za UPP dostupne su i druge mjere intervencije, među ostalim privremeni dinamični cjenovni raspon, kako je zatraženo u zaključcima Europskog Vijeća od 20. i 21. listopada 2022., uzimajući u obzir sljedeće zaštitne mjere: privremeni dinamični cjenovni raspon trebao bi se primjenjivati na transakcije prirodnog plina na virtualnoj točki trgovanja TTF (*Title Transfer Facility* – TTF) kojom upravlja Gasunie Transport Services B.V.; druga plinska čvorišta u Uniji mogu se povezati s korigiranom promptnom cijenom TTF-a putem privremenog dinamičnog cjenovnog raspona; i njime se ne bi trebalo dovoditi u pitanje trgovanje plinom izvan burze, on ne bi trebao ugrožavati Unijinu sigurnost opskrbe plinom, ne bi trebao ovisiti o napretku postignutom u ostvarivanju ciljeva uštede plina, ne bi trebao dovoditi do ukupnog povećanja potrošnje plina, trebao bi biti osmišljen na takav način da se njime neće onemogućiti tržišno bazirani protoci plina unutar EU-a, ne bi trebao utjecati na stabilnost i uredno funkcioniranje tržišta energetske izvedenice te bi se njime trebale uzeti u obzir tržišne cijene plina na različitim organiziranim tržištima u cijeloj Uniji.
- (65) Uredbom (EU) 2017/1938 već je predviđena mogućnost da države članice tijekom izvanrednog stanja daju prednost u opskrbi plinom određenim kritičnim elektranama na plin s obzirom na njihovu važnost za osiguravanje sigurnosti opskrbe električnom energijom i izbjegavanje neravnoteža u mreži. Kritične elektrane na plin i povezane količine plina mogu znatno utjecati na količine plina raspoložive za solidarnost u izvanrednoj situaciji. U tom bi kontekstu države članice trebale, odstupajući od članka 13. stavaka 1., 3. i 8. Uredbe (EU) 2017/1938, privremeno imati mogućnost zatražiti hitne mjere solidarnosti i kad ne mogu nabaviti kritične količine plina potrebne za osiguravanje nastavka proizvodnje električne energije u kritičnim elektranama na plin. Iz istog bi razloga države članice koje pružaju solidarnost također trebale imati pravo osigurati da opskrba za njihove kupce zaštićene mehanizmom solidarnosti ili za druge ključne usluge, kao što je centralizirano grijanje, i rad njihovih kritičnih elektrana na plin nisu ugroženi kad pružaju solidarnost drugoj državi članici.
- (66) Trebalo bi utvrditi najveće ograničenje kritičnih količina plina potrebnih u svakoj državi članici radi očuvanja sigurnosti opskrbe električnom energijom kako bi se izbjegli nepotrebni zahtjevi za solidarnost ili zlouporaba zahtjeva za solidarnost ili neopravdana ograničenja solidarnosti koja se pruža državi članici u potrebi. Metodologija koja se upotrebljava u zimskim predviđanjima Europske mreže operatera prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E) pruža osnovu za utvrđivanje kritične količine plina za sigurnost opskrbe električnom energijom i za određivanje takvih ograničenja. Kritične količine plina za sigurnost opskrbe električnom energijom koje je ENTSO-E

izračunao odražavaju količine plina koje su nužne za osiguravanje paneuropske adekvatnosti opskrbe električnom energijom iz svih izvora na tržištu, pri čemu se plin uvijek smatra posljednjim u redosljedu prioriteta. Metodologija ENTSO-E-a temelji se na velikom uzorku najgorih mogućih klimatskih scenarija i scenarija prisilnih isključenja. Činjenica da se metodologijom ENTSO-E-a ne uzima u obzir sva kombinirana proizvodnja toplinske i električne energije ne sprečava države članice da postrojenja centraliziranog grijanja zaštićenih kupaca smatraju zaštićenima na temelju definicije iz Uredbe (EU) 2017/1938. Za države članice u kojima proizvodnja električne energije ovisi isključivo o isporukama UPP-a i koje nemaju znatne skladišne kapacitete trebalo bi na odgovarajući način prilagoditi kritične količine plina za sigurnost opskrbe električnom energijom. Kritična količina plina za sigurnost opskrbe električnom energijom može biti niža od povijesne razine plina potrošenog za proizvodnju električne energije jer se adekvatnost opskrbe električnom energijom može osigurati drugim sredstvima, među ostalim isporukama među državama članicama.

- (67) Time se, međutim, ne isključuje mogućnost da bi stvarne minimalne količine plina koje zahtijeva država članica koja je zatražila solidarnost ili država članica koja pruža solidarnost mogle biti više od vrijednosti koje su modelirane u okviru ENTSO-E-a kako bi se izbjegla elektroenergetska kriza. U takvim slučajevima država članica koja je zatražila solidarnost ili država članica koja pruža solidarnost trebala bi moći premašiti najveće vrijednosti utvrđene u ovoj Uredbi ako može opravdati da je to potrebno za izbjegavanje elektroenergetske krize, kao što su slučajevi u kojima se moraju upotrijebiti rezerve za ponovnu uspostavu zadane frekvencije i alternativna goriva, ili u iznimnim situacijama koje nisu uzete u obzir u zimskim predviđanjima ENTSO-E-a, posebno s obzirom na hidrološke razine ili neočekivani razvoj događaja. Kritična količina plina za sigurnost opskrbe električnom energijom prema definiciji uključuje sav plin potreban za osiguravanje stabilne opskrbe električnom energijom te stoga uključuje električnu energiju potrebnu za proizvodnju i transport plina, kao i ključne sektore kritične infrastrukture i postrojenja koja su ključna za funkcioniranje vojnih službi, službi zaduženih za nacionalnu sigurnost i humanitarnih službi.
- (68) Ograničenja nametnuta tržišnim operaterima proširenjem zaštite solidarnosti na kritične količine plina potrebna su kako bi se osigurala sigurnost opskrbe plinom tijekom stanja smanjene opskrbe plinom i povećane potražnje tijekom zimske sezone. Ta ograničenja temelje se na postojećim mjerama utvrđenima u Uredbi (EU) 2017/1938 odnosno u Uredbi Vijeća (EU) 2022/1369 ⁽¹²⁾ s ciljem povećanja djelotvornosti tih mjera u postojećim okolnostima.
- (69) Ovom se Uredbom ne dovodi u pitanje sloboda država članica da u obzir uzmu moguću dugotrajnu štetu na industrijskim postrojenjima pri davanju prednosti potražnji koju bi trebalo smanjiti ili ograničiti kako bi mogle pružiti solidarnost drugoj državi članici.
- (70) Određeni kupci, uključujući kućanstva i kupce koji pružaju temeljne socijalne usluge, posebno su osjetljivi na negativne učinke poremećaja u opskrbi plinom. Stoga je Uredbom (EU) 2017/1938 uveden mehanizam solidarnosti među državama članicama kako bi se ublažili učinci ozbiljnoga izvanrednog stanja u Uniji i osigurao dotok plina do kupaca zaštićenih mehanizmom solidarnosti. Međutim, u određenim bi se slučajevima moglo smatrati da ni potrošnja plina od strane zaštićenih kupaca nije ključna. Smanjenjem te vrste potrošnje, koja je očito veća od onog što je potrebno, ne bi se ugrozili ciljevi utvrđeni u Uredbi (EU) 2017/1938, posebno s obzirom na to da bi nedostatak plina potrošenog u svrhe koje nisu ključne mogao dovesti do ozbiljne štete u drugim privatnim ili komercijalnim sektorima. Stoga bi države članice trebale imati mogućnost da u posebnim okolnostima uštede plina ostvare i smanjenjem potrošnje zaštićenih kupaca koja nije ključna ako je takvo smanjenje fizički izvedivo bez utjecaja na potrošnju koja je ključna. Međutim, sve mjere za smanjenje potrošnje koje poduzimaju države članice trebale bi biti strogo ograničene na potrošnju koja nije ključna i nikako ne bi trebale smanjiti osnovnu potrošnju zaštićenih kupaca niti ograničiti njihovu sposobnost da na odgovarajući način griju svoje domove.
- (71) Države članice i njihova nadležna tijela trebali bi moći slobodno odrediti primjenjive mjere za smanjenje potrošnje i aktivnosti koje odgovaraju potražnji koja nije ključna, kao što su grijanje na otvorenom, grijanje bazena u stambenim objektima i grijanje drugih dopunskih prostora u stambenim zgradama. Zahvaljujući mogućnosti ograničavanja potrošnje koja nije ključna, države članice trebale bi moći ojačati zaštitne mjere i osigurati opskrbu plinom drugih ključnih sektora, usluga i industrija, čime im se omogućuje da nastave s radom tijekom krize.

⁽¹²⁾ Uredba Vijeća (EU) 2022/1369 od 5. kolovoza 2022. o usklađenim mjerama za smanjenje potražnje za plinom (SL L 206, 8.8.2022., str. 1.).

- (72) Sve mjere za smanjenje potrošnje zaštićenih kupaca koja nije ključna trebale bi biti potrebne i razmjerne te bi se trebale primjenjivati posebno u situacijama proglašene krize na temelju članka 11. stavka 1. i članka 12. Uredbe (EU) 2017/1938 ili uzbuđivanja na razini Unije na temelju Uredbe (EU) 2022/1369. Unatoč primjeni mjera za smanjenje potrošnje koja nije ključna, zaštićeni kupci trebali bi i dalje uživati zaštitu od isključivanja. Države članice trebale bi također osigurati da se takvim mjerama ne ograničava zaštita koja se zahtijeva za ugrožene kupce čija bi se aktualna potrošnja trebala smatrati ključnom, pri čemu se ne dovodi u pitanje prekid opskrbe zbog tehničkih razloga.
- (73) Države članice mogu slobodno odlučiti hoće li i na koji način razlikovati potrošnju zaštićenih kupaca koja je ključna od potrošnje zaštićenih kupaca koja nije ključna. Od države članice koja je zatražila mjere solidarnosti i koja se nije odlučila za to razlikovanje ne bi trebalo zahtijevati da dokaže da bi se potrošnja koja nije ključna mogla smanjiti prije zahtjeva za solidarnost. Od države članice koja pruža solidarnost ne bi trebalo zahtijevati da razlikuje ključne kupce od kupaca koji nisu ključni kako bi utvrdila količinu plina koja je raspoloživa za mjere solidarnosti.
- (74) U slučaju izvanrednog stanja države članice i Unija trebale bi osigurati protok plina na unutarnjem tržištu. To znači da mjere poduzete na nacionalnoj razini ne bi trebale dovesti do problema sa sigurnošću opskrbe u drugoj državi članici i da bi pristup prekograničnoj infrastrukturi trebao ostati siguran i tehnički moguć u svakom trenutku. U postojećem zakonodavnom okviru nije predviđen postupak kojim se mogu djelotvorno riješiti neslaganja dviju država članica u pogledu mjera koje negativno utječu na prekogranične protoke. Budući da su plinske mreže i elektroenergetske mreže Unije međusobno povezane, to bi moglo dovesti ne samo do ozbiljnih problema povezanih sa sigurnošću opskrbe, nego bi moglo i oslabiti jedinstvo Unije u odnosu na treće zemlje. Odstupajući od članka 12. stavka 6. Uredbe (EU) 2017/1938, Komisiji bi stoga trebalo dati ovlast za evaluaciju poduzetih nacionalnih mjera i za provedbu arbitraže u razumnom roku, prema potrebi. U tu bi svrhu Komisija trebala moći zatražiti izmjenu takvih nacionalnih mjera ako uoči prijetnje sigurnosti opskrbe plinom drugih država članica ili Unije. S obzirom na iznimnu prirodu aktualne energetske krize, odluku Komisije trebalo bi primijeniti bez odgoda koje bi mogle omesti opskrbu Unije plinom. Stoga bi tijekom razdoblja primjene ove Uredbe trebalo suspendirati primjenu postupaka mirenja kako bi se osiguralo funkcioniranje unutarnjeg tržišta.
- (75) Načelo energetske solidarnosti opće je načelo prava Unije ⁽¹³⁾ i primjenjuje se na sve, a ne samo na susjedne države članice. Nadalje, učinkovito iskorištavanje postojeće infrastrukture, među ostalim i prekograničnih transportnih kapaciteta i terminala za UPP, važno je za zaštitu sigurnosti opskrbe plinom u duhu solidarnosti. U vrijeme poremećaja u opskrbi plinom na razini Unije, na regionalnoj razini ili na nacionalnoj razini i znatnog prelaska s plina iz plinovoda na UPP države članice koje se nalaze u teškoj kriznoj situaciji trebale bi moći iskoristiti ne samo mogućnosti opskrbe iz susjednih plinovoda, nego i opskrbu iz zemalja koje imaju terminal za UPP. Pojedine države članice trebale bi biti u mogućnosti pružiti solidarnost drugim državama članicama čak i ako nisu izravno povezane plinovodom niti su povezane preko treće zemlje ili drugih država članica, pod uvjetom da je država članica koja je za tražila solidarnost iscrpila sve tržišno utemeljene mjere iz svojeg interventnog plana, uključujući kupnju UPP-a na globalnom tržištu. Stoga je obvezu pružanja solidarnosti primjereno proširiti na nepovezane države članice koje imaju terminale za UPP, uzimajući u obzir razlike u smislu tržišta i infrastrukture između plina iz plinovoda i UPP-a, uključujući brodove i tankere za prijevoz UPP-a, pri nametanju obveza operatorima, te uzimajući u obzir nedostatak izvršnih ovlasti u pogledu imovine za UPP, kao što su tankeri za prijevoz UPP-a, i uz uvažavanje mogućnosti za zamjenu između prirodnog plina i UPP-a ako na državnom području države članice koja pruža solidarnost ne postoji terminal za ukapljivanje plina.
- (76) Država članica koja ima terminale za UPP i koja pruža solidarnost drugoj državi članici ne bi se trebala smatrati odgovornom za uska grla ili druge moguće probleme koji bi se mogli pojaviti izvan njezina državnog područja ili koji su posljedica nedostatka izvršnih ovlasti nad brodovima i tankerima za prijevoz UPP-a koji su u vlasništvu operatora iz treće zemlje, ako takva uska grla ili drugi problemi utječu na stvarni protok plina i u konačnici sprječavaju da potrebna količina plina stigne u državu članicu koja je zatražila solidarnost. Ako država članica koja pruža solidarnost nema izvršne ovlasti, ne bi trebala biti odgovorna za činjenicu da se neka pošiljka UPP-a ne može zamijeniti za prirodni plin.

⁽¹³⁾ Presuda Suda od 15. srpnja 2021., *Njemačka protiv Poljske*, C-848/19 P, ECLI:EU:C:2021:598.

- (77) U okviru provedbe načela energetske solidarnosti Uredbom (EU) 2017/1938 uveden je mehanizam solidarnosti namijenjen jačanju suradnje i povjerenja među državama članicama u slučaju ozbiljne krize. Kako bi se olakšala provedba mehanizma solidarnosti, države članice moraju se u okviru svojih bilateralnih aranžmana dogovoriti o nizu tehničkih, pravnih i financijskih pitanja na temelju članka 13. stavka 10. Uredbe (EU) 2017/1938.
- (78) Unatoč pravnoj obvezi sklapanja bilateralnih aranžmana o solidarnosti do 1. prosinca 2018. tek je nekoliko takvih aranžmana dovršeno, što ugrožava provedbu pravne obveze pružanja solidarne potpore u izvanrednoj situaciji. Komisijin Prijedlog uredbe o unutarnjim tržištima plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika uključivao je prvi model predložka sporazuma o solidarnosti. Međutim, budući da je taj predložak izrađen prije invazije Ruske Federacije na Ukrajinu i s obzirom na aktualnu situaciju ekstremne nestašice plina i enormnog povećanja cijena te hitnu potrebu za uspostavljanjem privremenih standardnih pravila već za nadolazeću zimu, primjereno je uspostaviti privremeni okvir sa standardnim pravilima za pružanje zatraženih mjera solidarnosti, odstupajući od članka 13. stavaka 1. i 2. Uredbe (EU) 2017/1938, koja su djelotvorna i brzo provediva, koja ne ovise o dugim bilateralnim pregovorima i koja su prilagođena aktualnoj situaciji prekomjernih cijena i vrlo nestabilnih cijena plina. Posebno bi trebalo uvesti jasnija standardna pravila za naknadu troškova isporučenog plina i, u duhu solidarnosti među državama članicama, za ograničenje mogućih dodatnih troškova koje država članica koja pruža solidarnost može zaračunati. Pravila o mjerama solidarnosti na temelju članka 13. Uredbe (EU) 2017/1938 trebala bi se nastaviti primjenjivati, osim ako je izričito predviđeno drukčije.
- (79) Solidarnost bi u načelu trebalo pružati na temelju pravedne naknade koju izravno plaća država članica koja je zatražila solidarnost ili njezini delegirani subjekti. Naknada bi trebala obuhvaćati cijenu plina, sve stvarne ili potencijalne troškove skladištenja, prekogranični transport i povezane troškove. Naknada bi trebala biti pravedna i za države članice koje su zatražile solidarnost i za države članice koje pružaju solidarnost.
- (80) Aktualna kriza dovodi do razina cijena i redovitih vršnih cijena koje su daleko više od onih u mogućoj krizi opskrbe predviđenoj u vrijeme donošenja Uredbe (EU) 2017/1938. Stoga bi pri određivanju iznosa naknade za države članice koje pružaju solidarnost trebalo uzeti u obzir unutardnevnu volatilnost cijena koja je trenutačno svojstvena tržištu plina zbog postojeće plinske krize. Na temelju solidarnosti i kako bi se izbjeglo određivanje cijena u ekstremnim tržišnim okolnostima, bilo bi problematično uzeti promjenjivu unutardnevnu tržišnu cijenu kao osnovu za standardnu cijenu mjere solidarnosti. Cijena plina trebala bi odražavati prosjek tržišne cijene za dan unaprijed na datum koji prethodi zahtjevu za solidarnost u državi članici koja pruža solidarnost. Uzimajući navedeno u obzir, naknada se i dalje temelji na tržišnoj cijeni, kako je propisano u Preporuci Komisije (EU) 2018/177⁽¹⁴⁾. Prosječna tržišna cijena za dan unaprijed neovisnija je od volatilnosti i vrlo visokih promptnih cijena tijekom kriznih situacija te kao takva ograničava eventualne neželjene poticaje.
- (81) Kako je istaknuto u Preporuci (EU) 2018/177, trošak odštete za ograničavanje rada industrije smije biti obuhvaćen naknadom samo ako nije pokriven cijenom plina koju država članica koja je zatražila solidarnost mora platiti te država članica koja je zatražila solidarnost ne bi trebala morati dvaput platiti naknadu za iste troškove. Uzimajući u obzir iznimne okolnosti u kojima su cijene plina dosegle dosad nezabilježene razine, država članica koja prima solidarnost ne bi trebala biti automatski obvezna u punoj mjeri pokriti druge troškove, kao što su naknade štete ili troškovi sudskih postupaka, koji nastanu u državi članici koja pruža solidarnost, osim ako je u sporazumu o solidarnosti dogovoreno neko drugo rješenje. Iskustvo je pokazalo da je ključna prepreka za sklapanje sporazuma o solidarnosti obveza države članice koja prima solidarnost da u cijelosti snosi financijski rizik za sve izravne ili

⁽¹⁴⁾ Preporuka Komisije (EU) 2018/177 od 2. veljače 2018. o elementima koje treba uključiti u tehničke, pravne i financijske aranžmane među državama članicama za primjenu mehanizma solidarnosti na temelju članka 13. Uredbe (EU) 2017/1938 Europskog parlamenta i Vijeća o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe plinom (SL L 32, 6.2.2018., str. 52.).

neizravne troškove naknada koji bi mogli proizaći iz pružanja mjera solidarnosti. Stoga bi u standardnim pravilima za sporazume o solidarnosti trebalo ublažiti neograničenu odgovornost kako bi se što prije omogućilo sklapanje preostalih sporazuma jer su ti sporazumi kamen temeljac Uredbe (EU) 2017/1938 te se njima odražava Unijino načelo energetske solidarnosti. Ako naknada za neizravne troškove ne premašuje 100 % cijene plina, ako je opravdana i nije pokrivena cijenom plina, te bi troškove trebala pokriti država članica koja prima solidarnost.

Međutim, ako zatraženi trošak premašuje 100 % cijene plina, Komisija bi nakon savjetovanja s relevantnim nadležnim tijelima trebala utvrditi pravednu naknadu troškova i stoga imati mogućnost provjeriti je li ograničenje naknade troškova primjereno. Komisija bi stoga u pojedinačnim slučajevima trebala moći dopustiti naknadu koja je drukčija od naknade utvrđene u Uredbi (EU) 2017/1938, uzimajući u obzir posebne okolnosti dotičnog slučaja, što uključuje mjere za štednju plina i za smanjenje potražnje za plinom, i načelo energetske solidarnosti. Komisija bi u procjeni na odgovarajući način trebala razmotriti izbjegavanje prekomjernih neizravnih troškova kao posljedice ograničavanja opskrbe kupcima plina ili isključivanja kupaca plina.

- (82) Pravilima ove Uredbe koja se odnose na plaćanje naknade za mjere solidarnosti među državama članicama ne dovode se u pitanje načela naknade štete u okviru nacionalnog ustavnog prava.
- (83) Sklapanje aranžmana o solidarnosti sa susjednim državama članicama, kako se zahtijeva na temelju članka 13. stavka 10. Uredbe (EU) 2017/1938, najprikladniji je instrument za provedbu obveze pružanja mjera solidarnosti na temelju članka 13. stavaka 1. i 2. te uredbe. Stoga bi državama članicama trebalo dopustiti da odstupe od standardnih pravila o naknadi utvrđenih u toj uredbi ako se u sporazumu o solidarnosti dogovore o drugim pravilima. Posebice, države članice trebale bi zadržati mogućnost bilateralnog dogovora o dodatnoj naknadi kojom se pokrивaju drugi troškovi, kao što su puni troškovi nastali zbog obveze plaćanja naknade u državi članici koja pruža solidarnost, uključujući odštetu za ograničavanje rada industrije. U bilateralnim sporazumima o solidarnosti takvi troškovi mogu biti obuhvaćeni naknadom povrh cijene plina ako je nacionalnim pravnim okvirom predviđena obveza plaćanja odštete za ograničavanje rada industrije, među ostalim naknade za gospodarsku štetu.
- (84) Država članica koja je zatražila solidarnost trebala bi aktivirati mehanizam standardne solidarnost kao krajnju mjeru samo ako se na tržištu ne nude dostatne količine plina, uključujući UPP i količine plina koje su dobrovoljno ponudili nezaštićeni kupci, kako bi se zadovoljila potražnja kupaca zaštićenih mehanizmom solidarnosti. Na temelju Uredbe (EU) 2017/1938 od država članica zahtijeva se da iscrpe sve mjere iz svojih interventnih planova, uključujući prisilno ograničavanje opskrbe do razine kupaca zaštićenih mehanizmom solidarnosti.
- (85) Hitna priroda i posljedice moguće aktivacije mehanizma solidarnosti trebale bi podrazumijevati blisku suradnju među uključenim državama članicama, s Komisijom i nadležnim kriznim upraviteljima koje su imenovale države članice u skladu s člankom 10. stavkom 1. točkom (g) Uredbe (EU) 2017/1938. Zahtjev bi stoga trebalo pravodobno dostaviti svim stranama te bi on trebao sadržavati minimalni skup elemenata koje državama članicama koje pružaju solidarnost omogućuju da odgovore bez odgode. Odgovor država članica koje pružaju solidarnost trebao bi uključivati informacije o količini plina koja bi se mogla isporučiti državi članici koja je zatražila solidarnost, uključujući količine koje bi se mogle osloboditi kad se primjenjuju netržišne mjere. Države članice mogu se dogovoriti o dodatnim tehničkim i koordinacijskim aranžmanima kako bi se olakšao pravodoban odgovor na zahtjev za solidarnost. Pri pružanju solidarnosti države članice i njihova nadležna tijela trebali bi osigurati operativnu sigurnost mreže i pouzdanost mreže.
- (86) Država članica koja je zatražila solidarnost trebala bi moći primiti solidarnost od više država članica. Mehanizam standardne solidarnosti trebao bi se aktivirati samo ako država članica koja pruža solidarnost nije sklopila nikakav bilateralni aranžman s državom članicom koja je zatražila solidarnost. Ako postoji bilateralni aranžman između države članice koja je zatražila solidarnost i države članice koja pruža solidarnost, taj bi aranžman trebao imati prednost i primjenjivati se među njima.

- (87) Komisija bi trebala moći pratiti primjenu mehanizma standardne solidarnosti i, ako se to bude smatralo potrebnim, trebala bi moći olakšati pružanje odgovora na zahtjeve za solidarnost. U tu bi svrhu Komisija trebala osigurati interaktivnu platformu na kojoj bi trebao biti dostupan predložak i koja bi trebala omogućiti kontinuirano podnošenje zahtjeva za solidarnost u stvarnom vremenu i njihovo povezivanje s odgovarajućim dostupnim količinama.
- (88) Države članice i ugovorne stranke Energetske zajednice također mogu sklopiti dobrovoljne aranžmane za primjenu mjera solidarnosti.
- (89) Radi osiguravanja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁵⁾.
- (90) S obzirom na to da cilj ove Uredbe ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja,

DONIJELO JE OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

PREDMET I DEFINICIJE

Članak 1.

Predmet i područje primjene

1. Ovom se Uredbom utvrđuju privremena pravila o:
 - (a) ubrzanom uspostavljanju usluge kojom se omogućuju agregiranje potražnje i zajednička kupnja plina od strane poduzeća s poslovnim nastanom u Uniji;
 - (b) platformama za rezerviranje sekundarnih kapaciteta i platformama za transparentnost za terminale za UPP i za sustave skladišta plina; i
 - (c) upravljanju zagušenjem u mrežama za transport plina.
2. Ovom se Uredbom uvode privremeni mehanizmi za zaštitu građana i gospodarstva od prekomjernih cijena s pomoću privremenog mehanizma za upravljanje unutardnevnom volatilnosti za prekomjerna kretanja cijena i s pomoću *ad hoc* referentne vrijednosti za UPP koju mora razviti Agencija Europske unije za suradnju energetske regulatora (ACER).
3. Ovom se Uredbom utvrđuju privremene mjere za slučaj izvanrednog stanja u vezi s plinom, kako bi se plin pravedno distribuirao preko granica, kako bi se zaštitila opskrba plinom za najkritičnije kupce i kako bi se osiguralo pružanje prekograničnih mjera solidarnosti.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „poduzeće za prirodni plin” znači fizička ili pravna osoba koja obavlja najmanje jednu od sljedećih funkcija: proizvodnju, transport, distribuciju, opskrbu, kupnju ili skladištenje prirodnog plina, uključujući ukapljeni prirodni plin (UPP), i odgovorna je za komercijalne i tehničke zadaće ili zadaće održavanja koje su povezane s tim funkcijama, isključujući krajnje kupce;

⁽¹⁵⁾ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

2. „terminal za UPP” znači terminal koji se koristi za ukapljivanje prirodnog plina ili prihvata, iskrcaj i ponovno uplinjavanje UPP-a, uključujući pomoćne usluge i privremeno skladištenje potrebno za postupak ponovnog uplinjavanja i daljnju otpremu u transportni sustav, ali isključujući dijelove terminala za UPP koji se koriste za skladištenje;
3. „sustav skladišta plina” znači objekt koji je u vlasništvu ili kojim upravlja poduzeće za prirodni plin, koji se koristi za skladištenje prirodnog plina, uključujući dio terminala za UPP koji se koristi za skladištenje, ali isključujući dio koji se koristi za proizvodne radnje i objekte koji su namijenjeni isključivo za obavljanje funkcija operatora transportnih sustava;
4. „pružatelj usluga” znači poduzeće s poslovnim nastanom u Uniji s kojim je Komisija sklopila ugovor u okviru postupka nabave u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2018/1046 radi organiziranja zajedničke kupnje i ispunjavanja zadaća utvrđenih u članku 7. ove Uredbe;
5. „informatički alat” znači informatički alat s pomoću kojeg pružatelj usluga agregira potražnju poduzeća za prirodni plin i poduzeća koja su potrošači plina i traži ponude od dobavljača prirodnog plina ili od proizvođača prirodnog plina kako bi odgovorio na tu agregiranu potražnju;
6. „trgovanje UPP-om” znači ponude za kupnju, ponude za prodaju ili transakcije radi kupnje ili prodaje UPP-a:
 - (a) u kojima je definirana isporuka u Uniji;
 - (b) čiji je rezultat isporuka u Uniji; ili
 - (c) u kojima jedna ugovorna strana ponovno uplinjava UPP na terminalu u Uniji;
7. „podaci o tržištu UPP-a” znači zapisi ponuda za kupnju, ponuda za prodaju ili transakcija koje se odnose na trgovanje UPP-om koji sadržavaju odgovarajuće informacije kako je utvrđeno u članku 21. stavku 1.;
8. „sudionik na tržištu UPP-a” znači svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o mjestu osnivanja ili mjestu prebivališta te osobe, koja sudjeluje u trgovanju UPP-om;
9. „procjena cijene UPP-a” znači određivanje dnevne referentne cijene za trgovanje UPP-om u skladu s metodologijom koju mora izraditi ACER;
10. „referentna vrijednost za UPP” znači određivanje raspona (eng. *spread*) između dnevne procjene cijene UPP-a i cijene namire za ugovor s najkraćim dospelom plinskih budućnosnica na TTF-u koju ICE Endex Markets B.V. utvrđuje na dnevnoj osnovi;
11. „mjesto trgovanja” znači bilo što od sljedećeg:
 - (a) „uređeno tržište” kako je definirano u članku 4. stavku 1. točki 21. Direktive 2014/65/EU;
 - (b) „multilateralna trgovinska platforma” kako je definirana u članku 4. stavku 1. točki 22. Direktive 2014/65/EU;
 - (c) „organizirana trgovinska platforma” kako je definirana u članku 4. stavku 1. točki 23. Direktive 2014/65/EU;
12. „energetska robna izvedenica” znači robna izvedenica, kako je definirana u članku 2. stavku 1. točki 30. Uredbe (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁶⁾, kojom se trguje na mjestu trgovanja, koja se temelji na električnoj energiji ili plinu i čije dospelice ne premašuje 12 mjeseci;
13. „nadležno tijelo”, osim ako je određeno drukčije, znači nadležno tijelo kako je definirano u članku 4. stavku 1. točki 26. Direktive 2014/65/EU;
14. „kritična količina plina za sigurnost opskrbe električnom energijom” znači najveća potrošnja plina potrebna u energetske sektoru za osiguravanje adekvatnosti u najgorem mogućem scenariju simuliranom radi procjene zimske adekvatnosti na temelju članka 9. Uredbe (EU) 2019/941 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁷⁾;

⁽¹⁶⁾ Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (SL L 173, 12.6.2014., str. 84.).

⁽¹⁷⁾ Uredba (EU) 2019/941 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o pripravnosti na rizike u sektoru električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2005/89/EZ (SL L 158, 14.6.2019., str. 1.).

15. „zaštićeni kupac” znači zaštićeni kupac kako je definiran u članku 2. točki 5. Uredbe (EU) 2017/1938;
16. „kupac zaštićen mehanizmom solidarnosti” znači kupac zaštićen mehanizmom solidarnosti kako je definiran u članku 2. točki 6. Uredbe (EU) 2017/1938.

POGLAVLJE II.

BOLJA KOORDINACIJA KUPNJE PLINA

ODJELJAK 1.

Koordinacija kupnje plina u Uniji

Članak 3.

Transparentnost i razmjena informacija

1. Isključivo u svrhu bolje koordinacije, poduzeća za prirodni plin s poslovnim nastanom u Uniji ili poduzeća koja su potrošači plina s poslovnim nastanom u Uniji ili tijela država članica, koji namjeravaju pokrenuti nadmetanje za kupnju plina ili otvoriti pregovore s proizvođačima prirodnog plina ili opskrbljivačima prirodnim plinom iz trećih zemalja o kupnji plina, količina većih od 5 TWh godišnje, moraju obavijestiti Komisiju i, ako je to primjenjivo, državu članicu u kojoj ta poduzeća imaju poslovni nastan o sklapanju ugovora o opskrbi plinom ili memoranduma o razumijevanju ili o pokretanju nadmetanja za kupnju plina.

Obavijest u skladu s prvim podstavkom mora se poslati najmanje šest tjedana prije namjeravanog sklapanja ili pokretanja, ili u kraćem roku pod uvjetom da su pregovori otvoreni bliže datumu potpisivanja ugovora, ali najkasnije dva tjedna prije namjeravanog sklapanja ili pokretanja. Takva obavijest sadržava samo sljedeće osnovne informacije:

- (a) identitet ugovornog partnera ili ugovornih partnera ili svrhu nadmetanja za kupnju plina;
- (b) relevantne količine;
- (c) relevantne datume; i
- (d) pružatelja usluga koji organizira takve kupnje ili takva nadmetanja u ime države članice ako je to primjenjivo.

2. Ako Komisija smatra da bi se snažnijom koordinacijom u pogledu pokretanja nadmetanja za kupnju plina ili planiranih kupnji plina od strane poduzeća za prirodni plin s poslovnim nastanom u Uniji ili poduzeća koja su potrošači plina s poslovnim nastanom u Uniji ili tijela država članica moglo poboljšati funkcioniranje zajedničke kupnje ili da bi pokretanje nadmetanja za kupnju plina ili planirane kupnje plina mogli negativno utjecati na unutarnje tržište, sigurnost opskrbe ili energetska solidarnost, Komisija može izdati preporuku poduzećima za prirodni plin s poslovnim nastanom u Uniji ili poduzećima koja su potrošači plina s poslovnim nastanom u Uniji ili tijelima država članica da razmotre odgovarajuće mjere. U takvom slučaju Komisija, ako je to primjenjivo, obavješćuje državu članicu u kojoj poduzeće ima poslovni nastan.

3. Komisija obavješćuje *ad hoc* upravljački odbor iz članka 4. prije nego izda preporuke utvrđene u stavku 2.

4. Kad Komisiji dostavljaju informacije u skladu sa stavkom 1., subjekti koji dostavljaju informacije mogu navesti treba li se određeni dio dostavljenih informacija, neovisno o tome je li riječ o poslovnim ili drugim informacijama čije bi otkrivanje moglo naštetiti aktivnostima uključenih stranaka, smatrati povjerljivim i smiju li se dostavljene informacije podijeliti s ostalim državama članicama.

5. Zahtjevima za povjerljivost na temelju ovog članka ne smije se ograničavati pristup Komisije povjerljivim informacijama. Komisija osigurava da je pristup povjerljivim informacijama strogo ograničen na službe Komisije za koje je nužno da imaju te informacije. Predstavnici Komisije postupaju s takvim informacijama poštujući njihovu povjerljivost.

6. Ne dovodeći u pitanje članak 346. UFEU-a, povjerljive informacije razmjenjuju se s Komisijom i ostalim relevantnim tijelima samo ako je takva razmjena potrebna za primjenu ove Uredbe. Razmijenjene informacije ograničene su na ono što je relevantno i razmjerno svrsi takvih razmjena informacija. U takvim razmjenama informacija čuva se povjerljivost tih informacija i štite sigurnost i poslovni interesi subjekata obuhvaćenih područjem primjene ove Uredbe te se primjenjuju djelotvorni instrumenti za fizičku zaštitu podataka. Svi poslužitelji moraju biti fizički smješteni na području Unije i sve informacije moraju biti fizički pohranjene na području Unije.

Članak 4.

Ad hoc upravljački odbor

1. Uspostavlja se *ad hoc* upravljački odbor radi olakšavanja koordinacije agregiranja potražnje i zajedničke kupnje.
2. Komisija uspostavlja *ad hoc* upravljački odbor u roku od šest tjedana nakon stupanja na snagu ove Uredbe. *Ad hoc* upravljački odbor se sastoji od jednog predstavnika svake od država članica i jednog predstavnika Komisije. Predstavnici ugovornih stranaka Energetske zajednice mogu na poziv Komisije sudjelovati u *ad hoc* upravljačkom odboru kad je riječ o bilo kojem pitanju od obostranog interesa. Komisija predsjedava sastancima *ad hoc* upravljačkog odbora.
3. *Ad hoc* upravljački odbor donosi svoj poslovnik kvalificiranom većinom u roku od mjesec dana od svojeg uspostavljanja.
4. Komisija se savjetuje s *ad hoc* upravljačkim odborom u vezi s nacrtom preporuke koji Komisija izrađuje na temelju članka 3. stavka 2., posebno o tome povećava li se relevantnim kupnjama plina ili relevantnim nadmetanjem za kupnju plina sigurnost opskrbe u Uniji i jesu li oni u skladu s načelom energetske solidarnosti.
5. Komisija također obavješćuje *ad hoc* upravljački odbor o utjecaju koji sudjelovanje poduzeća u zajedničkoj kupnji koju organizira pružatelj usluga ima na sigurnost opskrbe u Uniji i energetske solidarnost, ako je to primjenjivo.
6. Ako se im se prosljeđuju povjerljive informacije skladu s člankom 3. stavkom 6., članovi *ad hoc* upravljačkog odbora postupaju s takvim informacijama poštujući njihovu povjerljivost. Razmijenjene informacije moraju biti ograničene na informacije koje su relevantne i razmjerne svrsi takvih razmjena informacija.

ODJELJAK 2.

Agregiranje potražnje i zajednička kupnja

Članak 5.

Privremeni ugovori o uslugama s pružateljem usluga

1. Odstupajući od članka 176. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046, Komisija u okviru postupka nabave u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2018/1046 sklapa ugovor o pružanju potrebnih usluga sa subjektom s poslovnim nastanom u Uniji koji djeluje kao pružatelj usluga radi ispunjavanja zadaća utvrđenih u članku 7. ove Uredbe.
2. U ugovoru o uslugama s odabranim pružateljem usluga utvrđuju se vlasništvo nad informacijama koje pribavi pružatelj usluga i predviđa se mogućnost prijenosa tih informacija Komisiji pri raskidu ili isteku ugovora o uslugama.

3. Komisija u ugovoru o uslugama utvrđuje praktične aspekte poslovanja pružatelja usluga, uključujući korištenje informatičkog alata, sigurnosne mjere, valutu ili valute, način plaćanja i obveze.
4. U ugovoru o uslugama s pružateljem usluga Komisija zadržava pravo da prati pružatelja usluga i provodi reviziju pružatelja usluga. U tu svrhu Komisija ima puni pristup informacijama kojima raspolaže pružatelj usluga.
5. Komisija može od pružatelja usluga zatražiti da dostavi sve informacije potrebne za ispunjavanje zadaća utvrđenih u članku 7. i da joj omogući da provjeri ispunjavaju li poduzeća za prirodni plin i poduzeća koja su potrošači plina obveze koje proizlaze iz članka 10.

Članak 6.

Kriteriji za odabir pružatelja usluga

1. Komisija odabire pružatelja usluga na temelju sljedećih kriterija prihvatljivosti:
 - (a) pružatelj usluga mora imati poslovni nastan i operativno sjedište na državnom području države članice;
 - (b) pružatelj usluga mora imati iskustvo u prekograničnim transakcijama;
 - (c) pružatelj usluga ne smije biti:
 - i. cilj mjera ograničavanja Unije donesenih na temelju članka 215. UFEU-a, posebno mjera ograničavanja Unije donesenih s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini ili djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine;
 - ii. izravno ili neizravno u vlasništvu ili pod kontrolom fizičkih ili pravnih osoba, subjekata ili tijela koji su cilj takvih mjera ograničavanja Unije niti djelovati u njihovo ime ili prema njihovim uputama; ili
 - iii. izravno ili neizravno u vlasništvu ili pod kontrolom Ruske Federacije ili njezine vlade ili bilo koje ruske fizičke ili pravne osobe ili subjekta ili tijela s poslovnim nastanom u Rusiji niti djelovati u njihovo ime ili prema njihovim uputama.
2. Ne dovodeći u pitanje druge obveze dužne pažnje, uspostavljaju se ugovorne obveze između Komisije i pružatelja usluga kako bi se osiguralo da pružatelj usluga pri obavljanju svojih zadaća u skladu s člankom 7. ne stavi, izravno ili neizravno, nikakva sredstva ili gospodarske resurse na raspolaganje fizičkim ili pravnim osobama, subjektima ili tijelima, ni u njihovu korist, koji su:
 - (a) cilj mjera ograničavanja Unije donesenih na temelju članka 215. UFEU-a, posebno mjera ograničavanja Unije donesenih s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini ili djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine;
 - (b) izravno ili neizravno u vlasništvu ili pod kontrolom fizičkih ili pravnih osoba, subjekata ili tijela koji su cilj takvih mjera ograničavanja Unije ili koji djeluju u njihovo ime ili prema njihovim uputama; ili
 - (c) izravno ili neizravno u vlasništvu ili pod kontrolom Ruske Federacije ili njezine vlade ili bilo koje ruske fizičke ili pravne osobe ili subjekta ili tijela s poslovnim nastanom u Rusiji ili koji djeluju u njihovo ime ili prema njihovim uputama.
3. Pružatelj usluga ne smije biti dio vertikalno integriranog poduzeća aktivnog u proizvodnji prirodnog plina ili opskrbi prirodnim plinom kako je navedeno u članku 2. točki (20) Direktive 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁸⁾, osim u slučaju subjekta razdvojenog u skladu s poglavljem IV. te direktive.

⁽¹⁸⁾ Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 94.).

4. Komisija utvrđuje svoje kriterije za odabir i dodjelu uzimajući u obzir, među ostalim, sljedeće kriterije koje se mora navesti u pozivu za podnošenje ponuda:
- (a) razinu iskustva u pripremi i izvođenju postupaka nadmetanja ili aukcija za prirodni plin ili povezane usluge, kao što su usluge transporta, s pomoću namjenskih informatičkih alata;
 - (b) razinu iskustva u prilagođavanju postupaka nadmetanja ili aukcija različitim potrebama, kao što su geografska usmjerenost ili vremenski raspored;
 - (c) razinu iskustva u razvoju informatičkih alata za agregiranje potražnje višestrukih sudionika i za usklađivanje potražnje s ponudom;
 - (d) kvalitetu sigurnosti informatičkog sustava, posebno s obzirom na zaštitu podataka i internetsku sigurnost; i
 - (e) sposobnost identifikacije i akreditacije sudionika, kako s obzirom na pravnu osobnost tako i s obzirom na financijske mogućnosti.

Članak 7.

Zadaće pružatelja usluga

1. Pružatelj usluga organizira agregiranje potražnje i zajedničku kupnju te, osobito:
- (a) agregira potražnju poduzeća za prirodni plin i poduzeća koja su potrošači plina s pomoću informatičkog alata;
 - (b) traži ponude od dobavljača prirodnog ili od proizvođača prirodnog plina kako bi ih s pomoću informatičkog alata uskladio s agregiranom potražnjom;
 - (c) dodjeljuje prava pristupa opskrbi, uzimajući u obzir razmjernu distribuciju ponuđenih količina plina između manjih i većih sudionika među poduzećima za prirodni plin koja sudjeluju u agregiranju potražnje i poduzećima koja su potrošači plina koja sudjeluju u agregiranju potražnje. Ako agregirana potražnja premašuje zaprimljene ponude za opskrbu, prava pristupa dodjeljuju se razmjerno potražnji koju su poduzeća koja sudjeluju prijavila tijekom faze agregiranja potražnje za određeno vrijeme isporuke i određeno mjesto isporuke;
 - (d) provjerava, akreditira i registrira korisnike informatičkog alata; i
 - (e) korisnicima informatičkog alata ili Komisiji pruža pomoćne usluge, uključujući usluge za olakšavanje sklapanja ugovora, potrebne u svrhu ispravnog izvršavanja radnji predviđenih u ugovoru o uslugama iz članka 5.
2. U ugovoru o uslugama iz članka 5. utvrđuju se uvjeti u vezi sa zadacima pružatelja usluga, odnosno u pogledu registracije korisnika, objavljivanja i izvješćivanja.

Članak 8.

Sudjelovanje u agregiranju potražnje i zajedničkoj kupnji

1. Sudjelovanje u agregiranju potražnje i zajedničkoj kupnji otvoreno je i transparentno za sva poduzeća za prirodni plin s poslovnim nastanom u Uniji i poduzeća koja su potrošači plina s poslovnim nastanom u Uniji bez obzira na zatraženu količinu. Poduzeća za prirodni plin i poduzeća koja su potrošači plina ne mogu sudjelovati kao dobavljači, proizvođači i kupci u agregiranju potražnje i zajedničkoj kupnji ako su:
- (a) cilj mjera ograničavanja Unije donesenih na temelju članka 215. UFEU-a, posebno mjera ograničavanja Unije donesenih s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini ili djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine;
 - (b) izravno ili neizravno u vlasništvu ili pod kontrolom fizičkih ili pravnih osoba, subjekata ili tijela koji su cilj takvih mjera ograničavanja Unije ili djeluju u njihovo ime ili prema njihovim uputama; ili

(c) izravno ili neizravno u vlasništvu ili pod kontrolom Ruske Federacije ili njezine vlade ili bilo koje ruske fizičke ili pravne osobe ili subjekta ili tijela s poslovnim nastanom u Rusiji ili djeluju u njihovo ime ili prema njihovim uputama.

2. Uspostavljaju se ugovorne obveze kako bi se osiguralo da se u procesu zajedničke kupnje koji organizira pružatelj usluga nikakva sredstva ni gospodarski resursi ne stave, izravno ili neizravno, na raspolaganje fizičkim ili pravnim osobama, subjektima ili tijelima, ni u njihovu korist, koji su:

(a) cilj mjera ograničavanja Unije donesenih na temelju članka 215. UFEU-a, posebno mjera ograničavanja Unije donesenih s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini ili djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenost i neovisnost Ukrajine;

(b) izravno ili neizravno u vlasništvu ili pod kontrolom fizičkih ili pravnih osoba, subjekata ili tijela koji su cilj takvih mjera ograničavanja Unije ili koji djeluju u njihovo ime ili prema njihovim uputama; ili

(c) izravno ili neizravno u vlasništvu ili pod kontrolom Ruske Federacije ili njezine vlade ili bilo koje ruske fizičke ili pravne osobe ili subjekta ili tijela s poslovnim nastanom u Rusiji ili koji djeluju u njihovo ime ili prema njihovim uputama.

3. Države članice ili drugi dionici mogu pružiti potporu za likvidnost, uključujući jamstva, sudionicima u procesu zajedničke kupnje koji organizira pružatelj usluga, u skladu s pravilima o državnim potporama, ako je to primjenjivo. To može uključivati jamstva za pokrivanje potreba za kolateralom ili za pokrivanje rizika od dodatnih troškova zbog nesolventnosti drugih kupaca u okviru istog ugovora o zajedničkoj kupnji.

4. Poduzeća za prirodni plin i poduzeća koja su potrošači plina s poslovnim nastanom u ugovornim strankama Energetske zajednice mogu sudjelovati u agregiranju potražnje i zajedničkoj kupnji pod uvjetom da su uspostavljene potrebne mjere ili aranžmani kako bi se omogućilo njihovo sudjelovanje u agregiranju potražnje i zajedničkoj kupnji na temelju ovog odjeljka.

Članak 9.

Opskrba prirodnim plinom isključena iz zajedničke kupnje

Opskrba prirodnim plinom podrijetlom iz Ruske Federacije ne smije biti predmet zajedničke kupnje, uključujući opskrbu prirodnim plinom koji ulazi u države članice ili u ugovorne stranke Energetske zajednice kroz sljedeće ulazne točke:

(a) Greifswald;

(b) Lubmin II;

(c) Imatra;

(d) Narva;

(e) Värskä;

(f) Luhamaa;

(g) Sakiai;

(h) Kotlovka;

(i) Kondratki;

(j) Wysokoje;

(k) Tietierowka;

(l) Mozyr;

(m) Kobryn;

- (n) Sudzha (RU)/Ukrajina;
- (o) Belgorod (RU)/Ukrajina;
- (p) Valuyki (RU)/Ukrajina;
- (q) Serebryanka (RU)/Ukrajina;
- (r) Pisarevka (RU)/Ukrajina;
- (s) Sokhranovka (RU)/Ukrajina;
- (t) Prokhorovka (RU)/Ukrajina;
- (u) Platovo (RU)/Ukrajina;
- (v) Strandzha 2 (BG)/Malkoclar (TR).

Članak 10.

Obveza korištenja pružatelja usluga

1. Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere kako bi osigurale da poduzeća za prirodni plin pod njihovom jurisdikcijom i poduzeća koja su potrošači plina pod njihovom jurisdikcijom sudjeluju u procesu agregiranja potražnje koji organizira pružatelj usluga kao jedno od mogućih sredstava za postizanje ciljeva punjenja iz članka 6.a i 20. Uredbe (EU) 2017/1938.
2. Države članice koje imaju podzemne sustave skladišta plina zahtijevaju od poduzeća za prirodni plin pod njihovom jurisdikcijom i poduzeća koja su potrošači plina pod njihovom jurisdikcijom da u procesu agregiranja potražnje koji organizira pružatelj usluga sudjeluju s količinama koje su barem jednake 15 % ukupne količine potrebne za postizanje ciljeva punjenja iz članka 6.a i 20. Uredbe (EU) 2017/1938.
3. Države članice koje nemaju podzemne sustave skladišta plina zahtijevaju od poduzeća za prirodni plin pod njihovom jurisdikcijom i poduzeća koja su potrošači plina pod njihovom jurisdikcijom da u procesu agregiranja potražnje koji organizira pružatelj usluga sudjeluju s količinama koje su barem jednake 15 % količina koje odgovaraju ciljevima prekograničnog punjenja iz članka 6.c i 20. Uredbe (EU) 2017/1938.
4. Poduzeća za prirodni plin i poduzeća koja su potrošači plina koja imaju obvezu sudjelovati u agregiranju potražnje mogu odlučiti da nakon procesa agregiranja neće kupiti plin. Kupljeni plin može se koristiti u druge svrhe osim za potrebe punjenja skladišta.

Članak 11.

Konzorcij za kupnju plina

Poduzeća za prirodni plin i poduzeća koja su potrošači plina koja sudjeluju u agregiranju potražnje koju organizira pružatelj usluga mogu na transparentnoj osnovi koordinirati elemente uvjeta ugovora o kupnji ili iskoristiti ugovore o zajedničkoj kupnji kako bi ostvarila bolje uvjete kod svojih dobavljača, pod uvjetom da poštuju pravo Unije, uključujući Unijino pravo tržišnog natjecanja, a posebno članke 101. i 102. UFEU-a, kako Komisija može utvrditi u odluci na temelju članka 10. Uredbe (EZ) br. 1/2003, kao i zahtjev u pogledu transparentnosti na temelju članka 3. ove Uredbe.

Odjeljak 3.

Mjere za bolje iskorištavanje terminalâ za UPP, sustavâ skladišta plina i plinovodâ

Članak 12.

Platforma za rezerviranje sekundarnih kapaciteta za korisnike terminalâ za UPP i korisnike sustavâ skladišta plina

Korisnici terminalâ za UPP i korisnici sustavâ skladišta plina koji žele preprodati svoj ugovoreni kapacitet na sekundarnom tržištu, kako je definirano u članku 2. točki 6. Uredbe (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁹⁾, imaju pravo to učiniti. Operatori terminalâ za UPP i operatori sustavâ skladišta plina do 28. veljače 2023. pojedinačno ili na regionalnoj razini uspostavljaju transparentnu i nediskriminirajuću platformu za rezerviranje na kojoj korisnici terminalâ za UPP i korisnici sustavâ skladišta plina mogu svoj ugovoreni kapacitet preprodati na sekundarnom tržištu ili u tu svrhu upotrebljavaju takvu postojeću platformu.

Članak 13.

Platforme za transparentnost za terminale za UPP i za sustave skladišta plina

1. Operatori terminalâ za UPP i operatori sustavâ skladišta plina do 28. veljače 2023. na transparentan i korisnicima pristupačan način objavljuju sve informacije koje se zahtijevaju člankom 19. Uredbe (EZ) br. 715/2009 u vezi s europskom platformom za transparentnost u vezi s UPP-om odnosno europskom platformom za transparentnost u vezi sa skladištenjem plina. Regulatorna tijela mogu od tih operatora zahtijevati da objave sve dodatne informacije koje su relevantne za korisnike plinskog sustava.
2. Terminali za UPP kojima je odobreno izuzeće od pravila za pristup treće strane na temelju članka 36. Direktive 2009/73/EZ i operatori sustavâ skladišta plina u režimu ugovorenog pristupa treće strane iz članka 33. stavka 3. te direktive objavljuju konačne tarife za infrastrukturu do 31. siječnja 2023.

Članak 14.

Djelotvornije iskorištavanje transportnih kapaciteta

1. U slučaju nedovoljne iskorištenosti u skladu sa stavkom 2. operatori transportnih sustava nude nedovoljno iskorištene ugovorene stalne kapacitete u točkama međusobnog povezivanja i virtualnim točkama međusobnog povezivanja kao mjesečni kapacitetni proizvod te kao dnevni i unutarnevni kapacitetni proizvod
2. Ugovoreni stalni kapacitet smatra se nedovoljno iskorištenim ako je korisnik mreže u prethodnom kalendarskom mjesecu u prosjeku iskoristio ili ponudio manje od 80 % rezerviranog stalnog kapaciteta u točki međusobnog povezivanja ili u virtualnoj točki međusobnog povezivanja. Operator transportnog sustava prati neiskorišteni kapacitet i obavješćuje korisnika mreže o količini kapaciteta koja se treba povući u relevantnoj točki međusobnog povezivanja ili u virtualnoj točki međusobnog povezivanja najkasnije prije obavješćivanja o količini kapaciteta koja se mora ponuditi na sljedećoj periodičnoj aukciji mjesečnog kapaciteta u skladu s Uredbom (EU) 2017/459.
3. Količina kapaciteta koja se mora ponuditi mora biti jednaka razlici između prosječne iskorištenosti za prethodni kalendarski mjesec i 80 % stalnog kapaciteta ugovorenog za trajanje dulje od mjesec dana.
4. Pri dodjeli kapaciteta raspoloživi kapacitet ponuđen na aukciji u skladu s Uredbom (EU) 2017/459 ima prednost pred nedovoljno iskorištenim kapacitetom uključenim u aukciju u skladu sa stavkom 2.

⁽¹⁹⁾ Uredba (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mrežama za transport prirodnog plina i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1775/2005 (SL L 211, 14.8.2009., str. 36.).

5. Ako se nedovoljno iskorišten kapacitet koji je ponudio operator transportnog sustava proda, on se povlači od izvornog posjednika ugovorenog kapaciteta. Izvorni posjednik može povučeni stalni kapacitet koristiti na prekidivoj osnovi.

6. Korisnik mreže zadržava svoja prava i obveze na temelju ugovora o kapacitetu sve dok operator transportnog sustava ne preraspodijeli kapacitet i u mjeri u kojoj operator transportnog sustava nije preraspodijelio kapacitet.

7. Prije nego što ponudi nedovoljno iskorišten stalni kapacitet u skladu s ovim člankom, operator transportnog sustava analizira moguće učinke u svakoj točki međusobnog povezivanja kojom upravlja i o tome obavješćuje nadležno nacionalno regulatorno tijelo. Odstupajući od stavaka od 1. do 6. ovog članka i bez obzira na to jesu li te točke međusobnog povezivanja zagušene ili ne, nacionalna regulatorna tijela mogu odlučiti uvesti jedan od sljedećih mehanizama u svim točkama međusobnog povezivanja:

- (a) mehanizam „koristi ili izgubi” za stalni kapacitet za dan unaprijed u skladu s Uredbom (EU) 2017/459 i uzimajući u obzir točku 2.2.3. Priloga I. Uredbi (EZ) br. 715/2009;
- (b) program prekomjernog upisa i ponovnog otkupa u skladu s točkom 2.2.2. Priloga I. Uredbi (EZ) br. 715/2009 kojim se nudi najmanje 5 % dodatnog kapaciteta u odnosu na tehnički kapacitet u relevantnoj točki međusobnog povezivanja; ili
- (c) nuđenje barem inicijalno nenominiranog kapaciteta za dan unaprijed i unutar dana koji se mora dodijeliti kao prekidivi kapacitet.

Stavci od 1. do 6. ovog članka automatski se primjenjuju ako se jedan od alternativnih mehanizama na temelju prvog podstavka ne primjeni do 31. ožujka 2023.

8. Prije donošenja odluke iz stavka 7. nacionalno regulatorno tijelo savjetuje se s nacionalnim regulatornim tijelom susjedne države članice i uzima u obzir mišljenje tog tijela. Ako ulazno-izlazni sustav obuhvaća više država članica u kojima je aktivno više operatora transportnog sustava, nacionalna regulatorna tijela dotičnih država članica zajednički odlučuju o primjeni stavka 7.

POGLAVLJE III.

MJERE ZA SPREČAVANJE PREKOMJERNIH CIJENA PLINA I PREKOMJERNE UNUTARDNEVNE VOLATILNOSTI NA TRŽIŠTIMA ENERGETSKIH IZVEDENICA

Odjeljak 1.

Privremeni unutarnevni alat za upravljanje prekomjernom volatilnosti na tržištima energetske izvedenice

Članak 15.

Mehanizam za upravljanje unutarnevnom volatilnosti

1. Što je prije moguće, a najkasnije do 31. siječnja 2023. svako mjesto trgovanja na kojem se trguje energetskim robnim izvedenicama za svaku energetsku robnu izvedenicu kojom se na njemu trguje uspostavlja mehanizam za upravljanje unutarnevnom volatilnosti koji se temelji na gornjoj i donjoj graničnoj vrijednosti cijene („granične vrijednosti cijena”) kojim se utvrđuju cijene iznad odnosno ispod kojih se nalozi ne mogu izvršiti („mehanizam za upravljanje unutarnevnom volatilnosti”). Mjesta trgovanja moraju osigurati da se mehanizmom za upravljanje unutarnevnom volatilnosti sprečavaju prekomjerna kretanja cijena unutar dana trgovanja za energetske robne izvedenice. Mjesta trgovanja pri uspostavi mehanizma za upravljanje unutarnevnom volatilnosti također moraju osigurati da se provedbom tih mjera ne sprečava formiranje pouzdanih zaključnih cijena na kraju dana.

2. Mjesta trgovanja za svaku energetska robnu izvedenicu kojom se na njima trguje utvrđuju primjenjivu metodu izračuna graničnih vrijednosti cijena u odnosu na referentnu cijenu. Prva dnevna referentna cijena jednaka je cijeni utvrđenoj pri otvaranju relevantne etape trgovanja. Svaka sljedeća referentna cijena posljednja je tržišna cijena zabilježena u redovitim intervalima. Ako dođe do prekida trgovanja tijekom dana trgovanja, prva referentna cijena nakon prekida cijena je otvaranja prilikom nastavka trgovanja.
3. Granične vrijednosti cijena izražavaju se ili kao apsolutne vrijednosti ili relativno kao postotak promjene u odnosu na referentnu cijenu. Mjesta trgovanja tu metodu izračuna prilagođavaju posebnostima svake energetske robne izvedenice, profilu likvidnosti tržišta za takvu izvedenicu i njezinu profilu volatilnosti. Mjesto trgovanja bez odgode obavješćuje nadležno tijelo o metodi.
4. Mjesta trgovanja mijenjaju granične vrijednosti cijena na temelju referentne cijene u redovitim intervalima tijekom vremena trgovanja.
5. Mjesta trgovanja bez odgode objavljuju značajke mehanizma za upravljanje unutardnevnom volatilnosti koji su uspostavili odnosno svaki put kad su provela izmjenu.
6. Mjesta trgovanja provode mehanizam za upravljanje unutardnevnom volatilnosti tako da ga integriraju u svoje postojeće sustave za prekid trgovanja koji su već uspostavljeni u skladu s Direktivom 2014/65/EU ili kao dodatni mehanizam.
7. Ako mjesto trgovanja namjerava izmijeniti metodu izračuna graničnih vrijednosti cijena koja se primjenjuje na određenu energetska robnu izvedenicu, bez odgode obavješćuje nadležno tijelo o planiranim izmjenama.
8. Ako informacije koje je Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) prikupilo u skladu s člankom 16. stavkom 3. pokazuju da je potrebna dosljednija provedba mehanizma kako bi se osiguralo učinkovitije upravljanje prekomjernom volatilnosti cijena u cijeloj Uniji, Komisija može donijeti provedbene akte kojima se određuju jedinstvena načela za provedbu mehanizma za upravljanje unutardnevnom volatilnosti, uzimajući u obzir posebnosti svake energetske robne izvedenice, profil likvidnosti tržišta za takvu izvedenicu i njezin profil volatilnosti. Posebice, kako bi se osiguralo neometano funkcioniranje mjesta trgovanja koja nude trgovanje energetskim robnim izvedenicama, Komisija može odrediti učestalost kojom će se mijenjati granične vrijednosti cijena ili mjere koje treba poduzeti ako se u okviru trgovanja prekorače te granične vrijednosti cijena, što uključuje odredbe za osiguravanje formiranja pouzdanih zaključnih cijena. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 29.

Članak 16.

Uloga nadležnih tijela

1. Nadležna tijela nadziru provedbu mehanizma za upravljanje unutardnevnom volatilnosti. Nadležna tijela osiguravaju da su razlike u provedbi mehanizama za upravljanje unutardnevnom volatilnosti od strane mjesta trgovanja s poslovnim nastanom u njihovim državama članicama propisno opravdane na temelju posebnosti dotičnih mjesta trgovanja ili dotične energetske robne izvedenice.
2. Nadležna tijela osiguravaju da mjesta trgovanja provedu odgovarajuće preliminarne mehanizme kojima se osigurava da se prekomjerna volatilnost na tržištima energetskih robnih izvedenica ublaži do uspostave mehanizma za upravljanje unutardnevnom volatilnosti kako je navedeno u članku 15. stavku 1.
3. Nadležna tijela izvješćuju ESMA-u o provedbi mehanizma za upravljanje unutardnevnom volatilnosti od strane mjesta trgovanja koja su pod njihovim nadzorom u roku od tri tjedna od datuma iz članka 15. stavka 1., a najmanje jednom u tri mjeseca.

Članak 17.**Koordinacijska uloga ESMA-e**

1. ESMA na temelju izvješća koja su joj nadležna tijela dostavila u skladu s člankom 16. stavkom 3. koordinira i prati provedbu mehanizama za upravljanje unutar dnevnim volatilnosti.
2. ESMA na temelju izvješća koja su joj dostavila nadležna tijela dokumentira sve razlike u provedbi mehanizama za upravljanje unutar dnevnim volatilnosti u svim jurisdikcijama u Uniji. ESMA do 30. lipnja 2023. Komisiji podnosi izvješće u kojem se evaluira učinkovitost mehanizama za upravljanje unutar dnevnim volatilnosti. Komisija na temelju tog izvješća razmatra treba li Vijeću podnijeti prijedlog za izmjenu ove Uredbe.

ODJELJAK 2.**Davanje ovlasti ACER-u za prikupljanje i objavljivanje objektivnih podataka o cijenama****Članak 18.****Zadaće i ovlasti ACER-a za provođenje procjena cijene i određivanje referentnih vrijednosti**

1. ACER hitno sastavlja i objavljuje dnevnu procjenu cijene UPP-a, s čime započinje najkasnije 13. siječnja 2023. ACER za potrebe procjene cijene UPP-a sustavno prikuplja i obrađuje podatke o tržištu UPP-a u vezi s transakcijama. Prema potrebi se u procjeni cijene u obzir uzimaju regionalne razlike i tržišni uvjeti.
2. ACER najkasnije do 31. ožujka 2023. utvrđuje i objavljuje dnevnu referentnu vrijednost za UPP koja se određuje na temelju raspona između dnevne procjene cijene UPP-a i cijene namire za ugovor s najkraćim dospelom plinskih budućnosnica na TTF-u koju ICE Endex Markets B.V. utvrđuje na dnevnoj osnovi. ACER za potrebe referentne vrijednosti za UPP sustavno prikuplja i obrađuje sve podatke o tržištu UPP-a.
3. Odstupajući od članka 3. stavka 4. točke (b) Uredbe (EU) br. 1227/2011, obveze i zabrane iz Uredbe (EU) br. 1227/2011 koje se odnose na sudionike na tržištu primjenjuju se na sudionike na tržištu UPP-a. Ovlasti dodijeljene ACER-u na temelju Uredbe (EU) br. 1227/2011 i Provedbene uredbe (EU) br. 1348/2014 primjenjuju se i na sudionike na tržištu UPP-a, uključujući odredbe o povjerljivosti.

Članak 19.**Objava procjena cijene UPP-a i referentne vrijednosti za UPP**

1. Procjena cijene UPP-a objavljuje se svakodnevno i to najkasnije do 18h po srednjoeuropskom vremenu za procjenu izravnih transakcijskih cijena. ACER do 31. ožujka 2023., uz objavljivanje procjene cijene UPP-a, također svakodnevno objavljuje referentnu vrijednost za UPP i to najkasnije do 19h po srednjoeuropskom vremenu ili čim to tehnički bude moguće.
2. Za potrebe ovog članka ACER može upotrebljavati usluge treće strane.

Članak 20.**Dostavljanje podataka o tržištu UPP-a ACER-u**

1. Sudionici na tržištu UPP-a svakodnevno ACER-u dostavljaju podatke o tržištu UPP-a u skladu sa specifikacijama utvrđenima u članku 21., u standardiziranom formatu putem visokokvalitetnog protokola za prijenos i onoliko blizu stvarnom vremenu koliko je to tehnološki moguće prije objave dnevne procjene cijene UPP-a (18h po srednjoeuropskom vremenu).

2. Komisija može donijeti provedbene akte kojima se određuje trenutak do kojeg se podaci o tržištu UPP-a moraju dostaviti prije dnevne objave procjene cijene UPP-a iz stavka 1. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 29.
3. Ako je to primjereno, ACER nakon savjetovanja s Komisijom izdaje smjernice koje se odnose na:
 - (a) pojedinsti informacija o kojima se mora izvješćivati uz aktualne pojedinsti o transakcijama o kojima se izvješćuje i temeljne podatke u skladu s Provedbenom uredbom (EU) br. 1348/2014, uključujući ponude za kupnju i prodaju; i
 - (b) postupke, standardni format i format elektroničkog prijenosa te tehničke i organizacijske zahtjeve za dostavljanje podataka koji se moraju poštovati pri dostavljanju traženih podataka o tržištu UPP-a.
4. Sudionici na tržištu UPP-a dostavljaju ACER-u tražene podatke o tržištu UPP-a besplatno i putem kanala za dostavljanje podataka koje je uspostavio ACER primjenjujući, ako je to moguće, već postojeće i raspoložive postupke.

Članak 21.

Kvaliteta podataka o tržištu UPP-a

1. Podaci o tržištu UPP-a sadržavaju sljedeće:
 - (a) ugovorne strane, uključujući pokazatelj kupnje/prodaje;
 - (b) stranu koja dostavlja podatke;
 - (c) transakcijsku cijenu;
 - (d) ugovorene količine;
 - (e) vrijednost ugovora;
 - (f) razdoblje unutar kojeg se očekuje dolazak pošiljke UPP-a;
 - (g) uvjete isporuke;
 - (h) točke isporuke;
 - (i) vremenske žigove u vezi sa svim sljedećim podacima:
 - i. datum i vrijeme podnošenja ponude za kupnju ili prodaju;
 - ii. datum i vrijeme transakcije;
 - iii. datum i vrijeme izvješćivanja o ponudi za kupnju, ponudi za prodaju ili transakciji;
 - iv. ACER-ovo zaprimanje podataka o tržištu UPP-a.
2. Sudionici na tržištu UPP-a dostavljaju ACER-u podatke o tržištu UPP-a u sljedećim jedinicama i valutama:
 - (a) cijene transakcije, ponude za kupnju i ponude za prodaju navode se u valuti koja je navedena u ugovoru i u EUR/MWh te uključuju primijenjene konverzijske i valutne tečajeve, ako je to primjenjivo;
 - (b) ugovorene količine navode se u jedinicama navedenima u ugovorima i u MWh;
 - (c) razdoblje unutar kojeg se očekuje dolazak isporuke navodi se kao datumi isporuke u formatu UTC (usklađeno svjetsko vrijeme);
 - (d) točka isporuke navodi se kao valjani identifikator s ACER-ova popisa, kako je primjerice navedeno na popisu terminala za UPP koji podliježu izvješćivanju na temelju Uredbe (EU) br. 1227/2011 i Provedbene uredbe (EU) br. 1348/2014; vremenski žig navodi se u formatu UTC;
 - (e) ako je to relevantno, formula za određivanje cijene u dugoročnom ugovoru navodi se u cijelosti.

3. ACER izdaje smjernice u pogledu kriterija na temelju kojih je jedan podnositelj odgovaran za znatan dio podataka o tržištu UPP-a dostavljenih u određenom referentnom razdoblju i na koji se način ta situacija uzima u obzir u ACER-ovoj dnevnoj procjeni cijene UPP-a i utvrđivanju referentnih vrijednosti za UPP.

Članak 22.

Kontinuitet poslovanja

ACER redovito preispituje, ažurira i objavljuje svoju metodologiju za procjenu referentne cijene UPP-a i utvrđivanje referentne vrijednosti za UPP te metodologiju za izvješćivanje o podacima o tržištu UPP-a i objavljivanje svojih procjena cijene UPP-a i referentnih vrijednosti za UPP, uzimajući u obzir stajališta subjekata koji dostavljaju podatke o tržištu UPP-a.

POGLAVLJE IV.

MJERE U SLUČAJU IZVANREDNOG STANJA U VEZI S PLINOM

ODJELJAK 1.

Solidarnost u pogledu plina za opskrbu električnom energijom, ključne industrijske sektore i zaštićene kupce

Članak 23.

Proširenje solidarne zaštite na kritične količine plina za sigurnost opskrbe električnom energijom

1. Odstupajući od članka 13. stavka 3. Uredbe (EU) 2017/1938, mjera solidarnosti na temelju članka 13. stavaka 1. i 2. te uredbe primjenjuje se samo ako država članica koja je zatražila solidarnost:

- (a) nije u mogućnosti pokriti deficit u opskrbi plinom svojih kupaca zaštićenih mehanizmom solidarnosti ili, ako je država članica u skladu s člankom 24. ove Uredbe poduzela privremene mjere za smanjenje potrošnje zaštićenih kupaca koja nije ključna, nije u mogućnosti pokriti ključne količine potrošnje plina za svoje kupce zaštićene mehanizmom solidarnosti;
- (b) nije u mogućnosti pokriti kritičnu količinu plina za sigurnost opskrbe električnom energijom iako je primijenila mjeru iz članka 11. stavka 3. Uredbe (EU) 2017/1938. Primjenjuju se uvjeti utvrđeni u članku 13. stavku 3. točkama (b), (c) i (d) Uredbe (EU) 2017/1938.

2. Države članice koje su obvezne pružiti solidarnost na temelju stavka 1. imaju pravo oduzeti iz ponude solidarnosti:

- (a) opskrbu za svoje kupce zaštićene mehanizmom solidarnosti u mjeri u kojoj to utječe na ključne količine ili, ako je država članica u skladu s člankom 24. poduzela privremene mjere za smanjenje potrošnje zaštićenih kupaca koja nije ključna, opskrbu ključnim količinama potrošnje plina za svoje kupce zaštićene mehanizmom solidarnosti;
- (b) opskrbu kritičnim količinama plina za sigurnost opskrbe električnom energijom;
- (c) opskrbu količinama plina za električnu energiju potrebnu za proizvodnju i transport plina; i
- (d) količine plina potrebne za rad kritične infrastrukture za sigurnost opskrbe kako je navedena u Prilogu II., kao i za druga postrojenja ključna za funkcioniranje vojnih, službi, službi zaduženih za nacionalnu sigurnost i humanitarnih službi.

3. Kritične količine plina za sigurnost opskrbe električnom energijom, kako su navedene u stavku 1. točki (b) i stavku 2. točkama (b) i (d), ne smiju premašiti količine navedene u Prilogu I. Ako država članica može dokazati da je potrebna veća količina plina kako bi se izbjegla elektroenergetska kriza u toj državi članici, Komisija može na temelju obrazloženog zahtjeva odlučiti o dopuštenju da se oduzmu veće količine.

4. Ako se od država članica čiji je elektroenergetski sustav sinkroniziran samo s elektroenergetskim sustavom treće zemlje zatraži da pruže mjere solidarnosti, one iznimno mogu oduzeti veće količine plina u slučaju da elektroenergetski sustav više nije sinkroniziran s elektroenergetskim sustavom te treće zemlje sve dok su za operatera sustava za prijenos električne energije nužne usluge izoliranog elektroenergetskog sustava ili druge usluge radi osiguravanja sigurnog i pouzdanog rada elektroenergetskog sustava.

Članak 24.

Mjere za smanjenje potražnje koje se odnose na zaštićene kupce

1. Države članice mogu iznimno poduzeti privremene mjere kako bi smanjile potrošnju zaštićenih kupaca, kako su definirani u članku 2. točki 5. Uredbe (EU) 2017/1938, koja nije ključna, osobito ako se proglašava neka od kriznih razina na temelju članka 11. stavka 1. i članka 12. Uredbe (EU) 2017/1938 ili uzbunjivanje na razini Unije na temelju Uredbe (EU) 2022/1369. Takve mjere moraju biti ograničene na potrošnju plina koja nije ključna i u njima se moraju uzeti u obzir elementi utvrđeni u članku 6. stavku 2. Uredbe (EU) 2022/1369. Takve izvanredne mjere smiju se poduzeti tek nakon što nadležna tijela, kako su definirana u članku 2. točki 7. Uredbe (EU) 2017/1938, provedu procjenu u pogledu uvjeta za određivanje takvih količina plina koje nisu ključne.

2. Kao posljedica mjera iz stavka 1. ovog članka potrošnja ugroženih kupaca, kako su ih države članice definirale u skladu s člankom 3. stavkom 3. Direktive 2009/73/EZ, ni u kojem se slučaju ne smije smanjiti niti države članice smiju isključiti zaštićene kupce zbog primjene stavka 1. ovog članka.

Članak 25.

Zaštitne mjere za prekogranične protoke

Ako Komisija podnese zahtjev na temelju članka 12. stavka 6. prvog podstavka Uredbe (EU) 2017/1938 radi prekida neopravdanog ograničenja prekograničnih protoka plina ili pristupa plinskoj infrastrukturi ili mjera kojima se ugrožava opskrba plinom u drugoj državi članici, nadležno tijelo, kako je definirano u članku 2. točki 7. Uredbe (EU) 2017/1938, ili država članica, kako je navedeno u članku 12. stavku 6. prvom podstavku te uredbe, umjesto da primjenjuju postupak predviđen u članku 12. stavku 6. drugom podstavku Uredbe (EU) 2017/1938, mijenjaju svoju radnju ili poduzimaju radnju u svrhu osiguranja usklađenosti s člankom 12. stavkom 5. te uredbe.

ODJELJAK 2.

Pravila za pružanje mjera solidarnosti

Članak 26.

Privremeno proširenje obveza solidarnosti na države članice koje imaju terminale za UPP

1. Obveza pružanja mjera solidarnosti na temelju članka 13. stavka 1. Uredbe (EU) 2017/1938 ne primjenjuje se samo na države članice izravno povezane s državom članicom koja je zatražila solidarnost nego i na države članice koje imaju terminale za UPP, pod uvjetom da je raspoloživ potreban kapacitet u relevantnoj infrastrukturi, uključujući brodove i tankere za prijevoz UPP-a.

2. Članak 13. stavci od 2. do 9. Uredbe (EU) 2017/1938 primjenjuju se na države članice koje imaju terminale za UPP, osim ako je u ovoj Uredbi predviđeno drukčije.

3. Države članice koje imaju terminale za UPP koji nisu izravno povezani s državom članicom koja je zatražila solidarnost mogu se bilateralno dogovoriti s bilo kojom drugom državom članicom o potrebnim tehničkim, pravnim i financijskim aranžmanima o solidarnosti koji se primjenjuju na pružanje solidarnosti.

4. Standardna pravila za pružanje mjera solidarnosti na temelju članka 27. primjenjuju se i na nepovezane države članice ako u trenutku zaprimanja zahtjeva za solidarnost nije sklopljen bilateralni aranžman.

Članak 27.

Standardna pravila za mjere solidarnosti

1. Ako dvije države članice nisu postigle dogovor o tehničkim, pravnim i financijskim aranžmanima na temelju članka 13. stavka 10. Uredbe (EU) 2017/1938 („sporazum o solidarnosti”), isporuka plina na temelju obveze iz članka 13. stavka 1. te uredbe u slučaju izvanrednog stanja podliježe uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Naknada za mjeru solidarnosti ne smije premašivati opravdane troškove i, odstupajući od članka 13. stavka 8. Uredbe (EU) 2017/1938, u svakom slučaju uključuje:
 - (a) cijenu plina u državi članici koja pruža solidarnost;
 - (b) troškove skladištenja i troškove transporta, uključujući moguće pristojbe koje proizlaze iz preusmjeravanja pošiljki UPP-a do zatražene točke međusobnog povezivanja;
 - (c) troškove sporova za povezane sudske ili arbitražne postupke u koje je uključena država članica koja pruža solidarnost;
 - (d) druge neizravne troškove koji nisu pokriveni cijenom plina, kao što je nadoknada financijske ili druge štete nastale zbog prisilnog isključivanja kupaca u vezi s pružanjem solidarnosti, pod uvjetom da ti neizravni troškovi ne premašuju 100 % cijene plina.
3. Ako država članica zatraži naknadu neizravnih troškova na temelju stavka 2. točke (d) koji premašuju 100 % cijene plina, Komisija nakon savjetovanja s relevantnim nadležnim tijelima odlučuje je li veća naknada primjerena, uzimajući u obzir specifične ugovorne i nacionalne okolnosti slučaja i načelo energetske solidarnosti.
4. Osim ako država članica koja je zatražila solidarnost i država članica koja pruža solidarnost dogovore drugu cijenu, cijena plina koji se isporučuje državi članici koja je zatražila solidarnost odgovara tržišnoj cijeni za dan unaprijed u državi članici koja pruža solidarnost na dan koji prethodi zahtjevu za solidarnost ili odgovarajućoj tržišnoj cijeni za dan unaprijed na najbližoj dostupnoj burzi, na najbližoj dostupnoj virtualnoj točki trgovanja ili na dogovorenom čvorištu.
5. Država članica koja je zatražila solidarnost državi članici koja pruža solidarnost ili subjektu koji obje države članice navedu u svojem odgovoru na zahtjev za solidarnost i u potvrdi primitka isporuke i količine koja treba biti preuzeta izravno isplaćuje naknadu za količine plina isporučene u kontekstu zahtjeva za solidarnost na temelju članka 28.
6. Država članica kojoj je upućen zahtjev za mjeru solidarnosti pruža mjeru solidarnosti što je prije moguće, a najkasnije tri dana nakon zahtjeva. Država članica može odbiti pružanje solidarnosti državi članici koja je zatražila solidarnost samo ako dokaže:
 - (a) da nema dovoljno plina za količine iz članka 23. stavka 2., ili
 - (b) da ne raspolaže dovoljnim kapacitetom spojnog plinovoda, kako je utvrđeno u članku 13. stavku 7. Uredbe (EU) 2017/1938, i da nema mogućnost za stavljanje na raspolaganje dostatnih količina UPP-a.
7. Uz standardna pravila predviđena u ovom članku države članice mogu dogovoriti tehničke aranžmane i koordinaciju u pogledu pružanja solidarnosti.
8. Ovim člankom ne dovode se u pitanje postojeći aranžmani za siguran i pouzdan rad plinskog sustava.

Članak 28.

Postupak za mjere solidarnosti ako ne postoji sporazum o solidarnosti

1. Država članica koja traži primjenu mjera solidarnosti šalje zahtjev za solidarnost drugoj državi članici u kojem navodi barem sljedeće informacije:
 - (a) podatke za kontakt nadležnog tijela države članice;

- (b) podatke za kontakt relevantnih operatora transportnog sustava države članice (ako je to relevantno);
- (c) podatke za kontakt treće strane koja djeluje u ime države članice (ako je to relevantno);
- (d) razdoblje isporuke, uključujući vrijeme prve moguće isporuke i predviđeno trajanje isporuka;
- (e) točke isporuke i točke međusobnog povezivanja;
- (f) količinu plina u kWh za svaku točku međusobnog povezivanja;
- (g) kvalitetu plina.

2. Zahtjev za solidarnost šalje se istodobno državama članicama koje bi potencijalno mogle pružiti mjere solidarnosti, Komisiji i kriznim upraviteljima imenovanim na temelju članka 10. stavka 1. točke (g) Uredbe (EU) 2017/1938.

3. Države članice koje prime zahtjev za solidarnost šalju odgovor u kojem navode podatke za kontakt iz stavka 1. točaka (a), (b) i (c) te količinu i kvalitetu koje se mogu isporučiti do točaka međusobnog povezivanja u zatraženo vrijeme kako je navedeno u stavku 1. točkama od (d) do (g). U odgovoru se navodi količina koja proizlazi iz mogućeg ograničavanja opskrbe ili, ako je to izričito neophodno, iz oslobađanja strateških zaliha ako je količina koja se može isporučiti na temelju dobrovoljnih mjera nedostatna.

4. Zahtjevi za solidarnost moraju se podnijeti najmanje 72 sata prije navedenog vremena isporuke. Na zahtjeve za solidarnost mora se odgovoriti u roku od 24 sata. Primitak isporuke i količine koju treba preuzeti država članica koja je zatražila solidarnost moraju se potvrditi u roku od 24 sata prije potrebnog vremena isporuke.

5. Zahtjev se može podnijeti za razdoblje od jednog ili više dana, a odgovor mora odgovarati zatraženom trajanju.

6. Ako solidarnost pruža nekoliko država članica i ako postoje bilateralni aranžmani o solidarnosti s jednom od tih država članica ili s više njih, ti aranžmani imaju prednost u odnosu između država članica koje su ih bilateralno dogovorile. Standardna pravila utvrđena u ovom članku primjenjuju se samo na ostale države članice koje pružaju solidarnost.

7. Komisija može olakšati provedbu sporazumâ o solidarnosti, osobito s pomoću predloška dostupnog na sigurnoj internetskoj platformi kako bi se omogućilo prenošenje zahtjeva i ponuda u stvarnom vremenu.

POGLAVLJE V.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 29.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 30.

Preispitivanje

Komisija do 1. listopada 2023. provodi preispitivanje ove Uredbe s obzirom na opće stanje opskrbe Unije plinom te Vijeću podnosi izvješće o glavnim nalazima tog preispitivanja. Komisija može na temelju tog izvješća predložiti produljenje valjanosti ove Uredbe.

*Članak 31.***Stupanje na snagu i primjena**

Ova Uredba stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se tijekom razdoblja od godine dana od stupanja na snagu.

Članak 14. primjenjuje se od 31. ožujka 2023.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 19. prosinca 2022.

Za Vijeće
Predsjednik
J. SÍKELA

PRILOG I.

(a) Najveće kritične količine plina za sigurnost opskrbe električnom energijom na temelju članka 23. za razdoblje od prosinca 2022. do ožujka 2023. (vrijednosti u milijunima kubičnih metara) ⁽¹⁾

Država članica	Prosinac 2022.	Siječanj 2023.	Veljača 2023.	Ožujak 2023.
AT	74,24	196,83	152,20	139,35
BE	399,05	458,77	382,76	398,99
BG	61,49	71,26	61,55	63,29
CY	-	-	-	-
CZ	17,26	49,64	34,80	28,28
DE	2 090,53	2 419,56	2 090,59	1 863,77
DK	249,48	295,56	254,87	268,09
EE	5,89	5,78	5,00	1,05
EL	209,95	326,68	317,18	232,80
ES	1 378,23	1 985,66	1 597,27	1 189,29
IE	372,76	375,29	364,26	375,74
FI	28,42	39,55	44,66	12,97
FR	876,37	875,58	802,53	771,15
HR	10,95	66,01	59,99	48,85
HU	82,13	133,97	126,44	93,72
IT	2 166,46	3 304,99	3 110,79	2 774,67
LV	89,26	83,56	84,96	66,19
LT	16,13	20,22	18,81	4,21
LU	-	-	-	-
MT	32,88	34,84	31,43	33,02
NL	684,26	762,31	556,26	480,31
PL	158,14	158,64	136,97	148,64
PT	409,97	415,22	368,54	401,32
RO	130,35	179,35	162,41	159,71
SI	12,98	15,15	13,35	12,80
SK	33,99	47,26	34,80	34,76
SE	18,05	18,61	17,71	15,76

⁽¹⁾ Brojke iz Priloga I. dijelova (a) i (b) temelje se na podacima iz procjene zimske adekvatnosti na temelju članka 9. Uredbe (EU) 2019/941 koju je provela Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E), osim u slučaju Malte, u kojoj proizvodnja električne energije ovisi isključivo o isporukama UPP-a bez znatnih skladišnih kapaciteta. S obzirom na specifičnost niskokaloričnog plina, vrijednosti za Nizozemsku u ovoj tablici trebalo bi pomnožiti s konverzijskim faktorom 37,89 podijeljeno s 35,17. Prilog I. dio (a) sadržava pojedinačne mjesečne količine koje je ENTSO-E izračunao za mjesec od prosinca 2022. do ožujka 2023.; brojke iz Priloga I. dijela (b) za mjesec od travnja 2023. do prosinca 2023. predstavljaju prosjek vrijednosti iz razdoblja od prosinca 2022. do ožujka 2023.

(b) Najveće kritične količine plina za sigurnost opskrbe električnom energijom na temelju članka 23. za razdoblje od travnja 2023. do prosinca 2023. (vrijednosti u milijunima kubičnih metara)

Država članica	Mjesečna vrijednost
AT	140,66
BE	409,89
BG	64,40
CY	-
CZ	32,50
DE	2 116,11
DK	267,00
EE	4,43
EL	271,65
ES	1 537,61
IE	372,01
FI	31,40
FR	831,41
HR	46,45
HU	109,06
IT	2 839,23
LV	80,99
LT	14,84
LU	-
MT	33,03
NL	620,79
PL	150,60
PT	398,76
RO	157,96
SI	13,57
SK	37,70
SE	17,53

PRILOG II.

Kritična infrastruktura za sigurnost opskrbe na temelju članka 23. stavka 2. točke (d)

Sektor	Podsektor	
I. Energetika	1. Električna energija	Infrastruktura i objekti za proizvodnju i prijenos električne energije u vezi s opskrbom električnom energijom
	2. Nafta	Proizvodnja, rafiniranje, prerada, skladištenje i transport nafte naftovodima
	3. Plin	Proizvodnja, rafiniranje, prerada, skladištenje i transport plina plinovodima Terminali za UPP
II. Prijevoz	4. Cestovni prijevoz	
	5. Željeznički prijevoz	
	6. Zračni prijevoz	